

Szabó Gábor: Faültetés

Szél Pál: A folyamatos fejlesztés

Rácz Laci: Igaz történetek

IX. ÉVF. 81. SZÁM 2021. MÁRCIUS

Százhalom

ÓVÁROSI KÖZÖSSÉGI, KÖZÉLETI FOLYÓIRAT

Zarándoklat a városért

A TARTALOMBÓL: Húsvéti gondolatok • Zarándoklat a városért és kálvária felszentelés • Szabó Gábor: A képviselő naplója • Szél Pál: A folyamatos fejlesztés híve vagyok • Tamási József atya: Könnyebb, ha belevisszük az igazi kereszténységet • Emlékmorzsák – A Jankovits-lányok • Rácz Laci igaz történetei • Történetünk története: Historia Domus • Az ortodox kereszténység története: Az orosz egyház nagy korszaka

KÉRJÜK, TÁMOGASSA ADÓJA 1%-ÁVAL A HÍRHALOM KULTURÁLIS KÖZÖSSÉGI EGYESÜLETET!

TEVÉKENYSÉGI KÖRÖK:

*Hagyományörző kiadványok, rendezvények,
a Százhalom magazin és
a Százhalom Kalendárium kiadása*

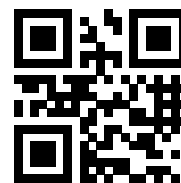
MUNKÁNKAT ÖNKÉNTESEN, SZEMÉLYI JUTTATÁSOK
NÉLKÜL VÉGEZZÜK

ADÓSZÁM: 18688966-I-13

Köszönjük az eddigi felajánlásokat!

Százhalom Online

KÖZÖSSÉGI, KULTURÁLIS, KÖZÉLETI MAGAZIN

KEZDŐLAP CIVIL KURÁZSI ITT ÉS MOST KEREKASZTAL PORTRÉ KULTÚRA SZERBEK EGYSZER VOLT SZOMSZÉDOLÓ ARCHÍV

Húsvéti gondolatok

Életemben nagyon sok könyvet olvastam, de a versek nálam a nagy hármast, Petőfi Sándor, Ady Endre és József Attila költészeténél megálltak. Ez még sem igaz, mert ott van még Nagy László.

Megkerestem az interneten a verset és beigazolódott a félelmem: mentem sorról sorra és nem igazán értettem – ami biztosan az én hibám –, hogy mit is akar a költő. Ne ijedjen meg a kedves olvasó, nem lesz verselemzés, de szinte az vers utolsó harmadánál értettem meg, mit is mond Babits Mihály.

*„...ki először mondja ki azt a szót,
ki először elmeri mondani,
kiáltani, bátor, bátor,
azt a varázsszót, százezrek,
várta lélektadó szent
embermegváltó, visszaadó,
nemzetmegmentő, kapunyitó,
szabadító drága szót,
hogy elég! Elegendő volt!
Hogy, béke! Béke!
Béke! Béke már!
Legyen vége már! Aki alszik, aludjon,
aki él az éljen,
a szegény hős pihenjen,
szegény nép reméljen,
szóljanak a harangok,
szóljon alleluja!
Mire jön új március
viruljunk ki újra!
Egyik része a munkára,
másik temetésre,
adjon Isten bort, búzáat,
bort a feledésre!”*

Ekkor már megértettem miért is kellett elolvasnom ezt a verset. Babits Mihály ezt a versét 1916-ban, a háború kellős közepén írta. A költők – mondják – a jövőbe látnak, de az, hogy a szörnyűséges 20. század után jön egy, az egész emberiséget sújtó halálos vírus, ezt senki nem gondolta volna.

Tavaly húsvétkor milyen bizakodóak voltunk, még ennyit kell kibírni, nyáron

jobb lesz – mondták a szakemberek –, de aztán jött a második, majd a harmadik, mindennél halálosabb hullám.

Mit gondoljon az ember – követve a költőt –, így Húsvét előtt? Azt, hogy legyen vége már!

Vallásos embereknél a karácsony a születés ünnepe, a húsvét Jézus szenvedéstörténete, de egyben, amit ünnepeünk az a feltámadás.

Idős, és sokféle betegséggel küzdő ember létemre, akinek a sorsán több millió ember osztozik, olyan döntéshelyzetbe kerültem, amilyenre nem számítottam. Egy éve, hogy bezártam magam a lakásom fogságába, hogy betartsak minden szabályt. Nekem szerencsémre van segítő családom és segítő barátaim, de döntenem kell. Ennek most jött el az ideje. Vagy továbbra is bezárom magam, vagy elfogadom a régen várt vakcinát és beoltatom magam.

Ez nálam nem egyszerű, mert több krónikus betegség mellett még allergia, még hozzá nagyrészt gyógyszerallergia nehezíti az életemet.

Úgy gondolom, hogy oltással már nagyon sok súlyos járványtól megszabadult a világ. Igen, de ha kimegyek a

lakásból egy év után, ahol eddig 5-6 emberrel voltam kapcsolatban, egy tömegbe beoltatni magam, nem kapom-e el az eddig elkerült vírust? A kezelések elmaradása miatt rohamosan romlik a mozgásképességem. Pár percig tudok

menni vagy ülni, hogyan tudok esetleg órákat várni?

Ez csak az én példám, de nem az egyedüli gondja nagyon sok embernek.

Van egy mondás, hogy: annyit szenved, mint Krisztus a kereszten. Most ebben vagyunk mindnyájan, akik most és itt élünk. Ki testileg a fájdalomtól, ki az egyedüllétől, ki a munkája elvesztésétől, ki a családja elvesztésének lehetőségétől szenved. Azokról most nem beszélek, akik mindegy milyen okból, de még most sem ismeri el, hogy nagy a baj.

Nekem még abban is szerencsém van, hogy írhatok és lehetőségem van arra, hogy amit írok, megjelenjen. Alapvetően minden gond és baj ellenére hiszem, hogy egyszer minden baj véget ér.

Mire gondolhatok, így pár nappal húsvét előtt? Az, hogy lesz feltámadás, lesz kiút ebből a szörnyűségből.

Zarándoklat a városért és kálvária felszentelés

Március 27-én, virágvasárnap előtti szombaton került sor a X. zarándoklatra Százhalombattáért. A zarándoklat keretében szentelték fel a tavalyi évben a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége százhalombattai csoport által a Földvár területén épített keresztutat. A felszentelésen rész vett Maklár Ákos görögkatolikus parókus, a KÉSZ országos elnöke, fellépett Ambrus Károly tárogató és az Érdi Bukovinai Népdalkör tagjai.

A zarándoklat Németh István, az egyházközség világi elnökének szervezésében mintegy harminc fővel a Szent István templomtól indult, majd énekelve, imádkozva a gáton haladva megkerülték a várost. Ezután az erőmű úton keresztül az Óvárost, a Régészeti Parkot érintve a földvárhoz vonultak. Itt került sor a tavalyi évben épített keresztút felszentelésére.

Az ünnepélyes felszentelésen Maklár Ákos görögkatolikus parókus a Keresztény Értelmiségiek Szövetségének elnöke mondott köszöntőt. Beszédében hálát adott Istennek, hogy a városnak megvan a keresztútja, ahol a hívek Krisztussal együtt fel

tudják venni a keresztet. Krisztus keresztje nem könnyű, különösen nem ebben a gyászszal, gondokkal, aggodással teli időszakban. A kálvária általában felfelé visz, a keresztutat járónak egyre nagyobb terhet jelentve. Itt a helyi adottságok következtében Krisztus keresztjéhez lefele vezet az út, így egyre könnyebbé válik.

A zarándokok végig imádkozva a keresztutat, valóban megkönnyebbülve, lélekben megerősödve tudnak hálát adni Istennek. Végül köszönetet mondott az építőknek, támogatóknak, hogy éppen ebben a nehéz időszakban ökumenikusan megszületett a kálvária.

A felszentelést Ambrus Károly tárogatósnak, a budafoki KÉSZ csoport elnökének, illetve az Érdi Bukovinai Népdalkör tagjainak fellépése színesítette. Egyházi énekeket, köztük a Bukovinai székely Mi Atyánkat adták elő.

Tóth Ernő, a KÉSZ százhalombattai csoportjának vezetője beszélt a földvár és környékének történelméről. Majd felelevenítette a Duna-parton tizenöt évvel ezelőtt Mikulásik Gábor és a néhai Sefcsik Gergely cserkészparancsnokokkal együtt állított kereszt történetét. Elmondta, hogy „Gergő bá” javaslatára itt alakult meg a Batai Dalárda. A dalárda hitvallása és az alapítás indokának kapcsán Szent Ágoston prédikációját idézte:

„Mindnyájan azt mondjátok: zavaros, nehéz idők járnak, nyomorúságos idők. Éljetek jó életet, és a jó életetekkel megváltoztatjátok az időt, és akkor majd nem lesz okotok zsörtölődni.”

Beszélt egy másik keresztéről, amelyet a százhalombattai zarándokok három évvel ezelőtt a Madarasi Hargitán állítottak.

Ezt követően Bukovinszki Miklós, mint a

keresztút ötletadója, és aki az elkészítésben oroszlánrészt vállalt, mondta el az építés történetét az ötlettől a megvalósí-

akik anyagilag támogatták megvalósítását és felelőséget vállaltak a keresztút későbbi karbantartására, fenntartására.

tásig. Kihangsúlyozta, hogy nem jöhetett volna létre a kálvária, ha nincsenek az egyes stációkat örökbefogadó családok,

Név szerint köszönetet mondott az építésben részt vevőknek, az önkormányzatnak, Vezér Mihály polgármester úrnak,

Vicze Magdolnának, a „Matrica” Múzeum volt igazgatónőjének és az engedélyező hatóságoknak.

Illéssy Mátyás atya a felszentelés előtt szólt a hívekhez, a városhoz: „Az életünk egy keresztút, de a végén a feltámadás vár bennünket. Valahonnan, valahová szeretnénk megérkezni. A mi hazánk a mennyben van, és onnan várjuk Jézus Krisztust, aki majd átalakítja gyarló testünket. Ez a keresztútjárás segítsen bennünket az átalakuláshoz, hogy megszenteltebben, tisztábban tudjuk folytatni életünket. Egyben kívánom, hogy a város is döbbenjen rá, nincs más megoldás csak Jézus Krisztus.”

Végül a keresztút megáldása következett, amelyet Maklár Ákos görögkatolikus parókus, Illéssy Mátyás plébános atya és Tamási József nyugalmazott kartali plébános együtt végeztek el.

A zarándoklat folytatódott, a téglagyári völgyön keresztül vonultak a zarándokok a Szent László templomba, ahol hálaadással fejezték be ezt hittel, reménységgel teli, szeretetben együtt töltött napot.

-Er-

Szabó Gábor beszámolója

A képviselő naplója

A tavalyi Húsvét után úgy gondolom senki nem gondolta volna, hogy 2021-ben is korlátozásokkal teli ünnepek elé nézünk.

Ebben a hónapban is kétszer lett eljut-

tatva a Százhalombattai Hírtükör 800 óvárosi háztartásba, hogy a lakók minél több forrásból értesülhessenek városunk híreiről.

Március 3. Vezér Mihály polgármester úrnál jártam részben tájékozódás, részben az Óvárossal kapcsolatos problémák ismertetése céljából.

Folyamatosan készülnek a kiviteli tervek az óvárosi csapadékvíz-elvezetési program folytatására. Ebben az évben a Halász és Kárász utcában valósul meg a költségvetésből elkülönített 25 millió Ft és 2,2 millió Ft felhasználásával.

A SZÁKOM által meghirdetett időpontban (április 15-16-17.) kerül sor idén tavasszal a lovtalanításra.

Ami a zöld hulladék-elszállítási rendeletet illeti, módosításra leghamarabb három évszak próbaidőszaka után kerülhet sor. Addig is egyedi igényekkel keressék a SZÁKOM Kft. köztisztasági részlegét.

Tovább folyik a közvilágítás bővítése és kiépítése. Ebben az évben a szükséges

ügyintézet és előkészítést követően lesznek biztosak a helyszínek.

Visszatérő probléma a Határ úti buszfordulónál a szabálytalan helyen parkoló gépjárművek, amelyek akadályozzák a közforgalmat. Ezért ebben a költségvetési időszakban kivizsgálásra kerül a helyi parkoló kialakításának lehetősége.

Nagyszabású faültetési programról döntött a város. A következő öt év alatt 264 fát ültetnek ki a város köztereire. Előzetes tervek alapján az Óvárosra 62 db facsemete jut, melynek kiültetésére a Szent László, Tildy, Meggyfa és Barackfa utcában kerülhet sor.

Március 6. Szombat délelőtt az Erőmű körforgalomban található virágtartókat festettem le, mielőtt kikerülnének a virágok. Az üdvözlő tábla sem maradhatott ki, amiben a megkopott városi címer cseréjére kértem a Műszaki Irodát.

Március 8. Az Erőmű úton áthelyezett 30 km/h sebességkorlátozó táblát lefűjték fe-

keze festékszóróval, amivel bűncselekményt követett az eddig ismeretlen személy. Ezen megrongált tábla és az előjelző figyelmeztető cserélve, illetve kihelyezésre került.

Március 12. Kiépítésre került a Kormányos és Hajós utca sarkán az útszegély, valamint a Hajós utca elején is javítva lett az útburkolat.

Március 13. Szalai Attila képviselőtársammal a Ccenterics Sándor úton fennálló, balesetveszélyt okozó problémán próbáltunk javítani húsz kiépített csapadékelvezető kitisztításával, valamint 28 db kifolyót ástunk ki.

Március 15. Egyénileg megemlékeztünk az 1848-49-es forradalom és szabadságharc hőseiről a Petőfi szobornál.

Március 16-tól kezdődően városunk parkfenntartói az Óvárosban is elvégzik a szükséges közterületi munkákat.

Március 20. A Víz Világnapja alkalmából Duna-parti szemétszedés volt a Téglyagári-völgytől a hideg vizes csatornáig. 25-30 zsák hulladéktól tisztítottuk meg ezt a szakaszt, hála a megjelent önkénteseknek, többek között Szalai Attilának, aki nem először vette ki részét a munkából. A városrészünk kedvelt kirándulóhelyét lehetőség szerint évente kétszer önkéntesekkel szoktuk megtisztítani, remélhetőleg majd az az idő is eljön, hogy nem lesz szükség ilyen figyelemfelhívó akciókra.

Március 22. Lakossági bejelentésre a Hun utcában két közterületi fát metszettek meg a szakemberek, elkerülendő, hogy az elektromos vezetékekben kárt tegyenek a későbbiekben.

Március 26. A tavalyi évben a Kossuth Lajos utcai Sirály játszótérnél két elszáradt fát kellett kivágni.

A városi zöldterületeket fenntartó ZÖFE Kft. vezetőjének jóvoltából erre a területre most 1 db juhar, 2 db szomorúfűz, egy dió-

fa pedig a felajánló helyi lakossal lett elültetve. Demecs Istvánnal folytatott beszélgetésünk során örömmel tapasztaltam, hogy az új facsemeték elhelyezésénél szempont a területen lévő fák életkora és állapota, habár nem városi közterületről van szó, a fák pótlásáról, ha apránként is, de gondoskodnunk kell.

Örömmel vettem észre azt a sok facsemetét amit a Duna parton élők ültettek és folyamatosan gondoznak, ennek a figyelmességnek és törődésnek évtizedek múlva remélem meglesz a gyümölcse. Ezek a közös társadalmi szerepvállalások is kellenek ahhoz, hogy ez a partszakasz megmaradjon a MI ékszerdobozunknak.

Az első közterületi tojásfa a Bartók Béla parkban valósult meg, ami után úgy gondoltam, a faluban is megvalósulhatna egy a Szent László téren. Nagypéntek előtt egy héttel egy kedves Matta-kerti családdal kezdtük el a díszítést, amivel egy kis szint vizünk a szürke hétköznapiakba. A húsvéti ünnepi készülődés a Régészeti Park körforgalmában is észrevehető volt, hála a már sokadjára aktív alkotóknak: Loós Attilának, Tóth Józsefnek, Varga Péternek és Mikulásik Gábornak. Több, fából készített nyúl motívum került ki erre a helyszínre!

Március 27. A százhalombattai Római Katolikus Plébánia szervezésében valósult meg a **Zarándokút a városért**, ami idén 18 km sétát jelentett. A mindennapi gondjait

hátrahagyó résztvevők nagyböjti engesztelésen vettek részt, ahol énekelve, imádkozva, elmélkedve tették meg a távot. A tavaly kialakított keresztút ünnepélyes megáldása után a Szent László templomban tartandó szentmise zárta az eseményt.

Köszönöm a folyamatos megkeresésüket a problémáikkal, javaslataikkal, kéréseikkel, de a jelenlegi helyzetben türelmet kérek szépen, igyekszem mindenre mihamarabb megoldást találni.

**KÉREM VIGYÁZZANAK,
VIGYÁZZUNK EGYMÁSRA!**

**Elérhetőségeim a szokásosak,
keressenek bizalommal:**

**szabogabor@mail.battanet.hu
06-20-222-2930.**

Olyan fejlődésen ment keresztül a szakma, amiről korábban nem is álmodtunk

„A folyamatos fejlesztés híve vagyok”

Beszélgetés Szél Pállal, a Szamuráj 07 Kft. alapítójával

Hűség, bátorság, önuralom – nemcsak a nemes japán harcosok, hanem a középkori lovagok értékrendjének is az alapkövei. Valahol ezekkel kezdődött a százhalombattai Szamuráj 07 Őrző-Védő Kft. története is. A kezdetekről, a szakmáról és az említett erények személyes megéléséről mesélt Szél Pál alapító, tulajdonos.

- A tervezetthez képest két hét csúszással találkoztunk. Hogy érzi magát túl a COVID-on?

- Még mindig nem tökéletesen. Huszonnégy órából huszat biztosan átaludtam. Nagyon megviselt a betegség.

- A vállalkozását hogyan érinti a járvány és a gazdasági válság?

- Üzleti szempontból számunkra nem jelentett hátrányt, sőt, új területekről, gyógyszeráraktól és orvosi rendelőktől kaptunk megbízásokat, mivel különösen az első

időszakban sok helyen kaotikus helyzetek alakultak ki. Sokan nem értették meg és fogadták el a különböző biztonsági szabályok szükségességét.

- Ez változott azóta?

- Igen, kifejezetten fegyelmezettebbek az emberek. Számunkra viszont fejlődési lehetőséget is jelentettek ezek a munkák, hiszen a kollégáknak meg kellett tanulniuk, hogyan legyenek következetesen udvariasak a betegekkel és vásárlókkal, miközben önmagukra is vigyázniuk kell. Jól csinálták, mert eddig egyikük sem fertőződött meg.

- Hogyan kezdődött a Szamuráj 07 története?

- 1989-ben Takács Péter és Ulviczki Zsóka segítségével Dinamika névvel alapítottunk egy sportegyesületet a városban működő küzdősportolók – a Jakab Lajos Önvédelmi Iskola, a rögbisek, judosok, kickboxosok és testépítők számára. Jó bevételi lehetőségnek tűnt a különböző rendezvények, diszkók biztosítása. Amikor később végzettséghez, szakmai felkészültséghez és céges keretekhez kötötték ezt a tevékenységet, 1992-ben megalapítottam a Szamuráj 07 Bt-t, 1995-től pedig kft-ként működik a társaság.

- Eredetileg mi volt a szakmája?

- Gépgyártás-technológusként végeztem, majd a nyolcvanas évek végén judo szakdedzőként diplomáztam a Testnevelési Főiskolán. Ahogy fejlődött a cég, a legfontosabb tisztségviselőkkel együtt igyekeztünk folyamatosan bővíteni a szakmai ismereteinket. Szalai Attila igazgatóval és Szadai Mihály helyettessel együtt felsőfokú személy- és vagyonőrvégzettséget szereztünk, a fiam, ifjabb Szél Pál pedig, aki a pénzügyi-gazdasági igazgató, a Testnevelési Egyetemen, majd a Nemzetvédelmi Egyetem civil szakján kapott diplomát.

- Hogyan sikerül lépést tartani a folyamatosan változó jogi és technikai környezettel?

- Előbbi Szadai Misi kollégám feladata, ő hívja fel a figyelmünket a működésünket szabályozó törvényi változásokra, a technológiában pedig Kiss Tamás tudására támaszkodunk, aki több mint tíz éve dolgozik nálunk szerelőként és nagyon megbízható, professzionális szakember.

- Úgy tudom, a szakmai kamarában is szerepet vállalnak.

- Szalai Attila az Országos Személy- és

Vagyonvédelmi Kamarában, én pedig a Pest megyei szervezetben vagyok alelnök. A kamara is sokat segít abban, hogy naprakészek legyünk, hiszen hetvennégy-ezer személy- és vagyonőrt fog össze. Jogi és szakmai háttérrel biztosít számukra, például azzal, hogy megszervezi az örök ötévenkénti kötelező vizsgáját.

A belügyminisztérium megbízására hozta létre Vörösmarty Mihály rendőr ezredes a kilencvenes évek elején. Az Érdi Rendőrkapitányság területéről engem delegáltak az első megbeszélésre, amelyen tizenheten vettünk részt. Misi bácsiban nagyon jó képességű szervezőt ismertünk meg, akitől hihetetlenül sokat tanultunk.

- Mi az, ami ki tudja fejezni egy őrző-védő társaság sikerességét?

- A mi esetünkben például a bekötések száma és terjedelme. Ezernél több ügyfél számára biztosítunk távfelügyeletet Észak-Fejér és Dél-Pest megye több településén, a többi között Százhalombattán, Érden, Diósdon, Sós-kúton, Tárnokon, Ercsiben. Ezek között az ügyfelek között magánszemélyek, cégek és intézmények is vannak. A százhalombattai tapasztalataink alapján az ercsi, a ráckeresztúri, tavaly pedig a budaörsi polgármesteri hivatal is ránk bízta az ön-

kormányzati intézmények távfelügyeletét.

- Hány alkalmazottal látják el ezt a munkát?

- Összesen ötvennégyen dolgozunk a Szamuráj kötelékében, valamennyien rendelkezünk legalább alapfokú szakmai végzettséggel.

- Vannak bűnügyileg fertőzöttebb települések, ahol ez az ingatlanok árában is megnyilvánul. Ilyen helyeken is jelent valamit a távfelügyelet?

- Abszolút nyugalmat és biztonságot.

Több mint tíz éves tapasztalat, hogy a betörők és tolvajok messzire elkerülik a távfelügyelt ingatlanokat. Az úgynevezett „nyunyós” helyeken ugyanis sokkal rosszabbak az esélyeik. Amikor ugyanis illegálisan behatolnak valahová, az lopásnak számít, ha viszont akár csak lökdösődni kezdenek a tulajdonossal, az már rablás, vagyis sokkal súlyosabb bűncselekmény, sokkal súlyosabb következményekkel.

Ha pedig a kikerülő biztonsági őrrel kerülnek – akár csak a legenyhébb – fizikai összeütközésbe, még komolyabb büntetésre számíthatnak, mivel a tettét közzeladatott ellátó személy ellen követik el. Ugyanez a védettség vonatkozik egyébként a polgárokra is.

- Az őrzés-védelmen kívül végeznek más szakmai tevékenységet is?

- A '90-es-2000-es években foglalkoztunk személyvédelemmel és magánnyomozással, de olyan szerteágazóvá vált közben a szakma, hogy az ilyen megbízásokat ma már alvállalkozókkal, megbízható, tapasztalt külső partnerek bevonásával látjuk el.

- Jól tudom, hogy ön kezdeményezte a százhalombattai polgárőrség létrehozását, jelenleg pedig az országos polgárőrszervezetben is tisztséget visel?

- 1994-ben alapítottuk meg a városi polgárőrséget a Balogh Lajos-gyilkosságok hatására, 127 fővel, február 2-án, a Polgármesteri Hivatal B szárnyában. Emlékezetes nap számomra, ezért tudom minden részletét. A battai polgárőrség országosan elismert, aranykeresztes szervezetté vált, a város pedig Polgárőr Város címet kapott a számunkra nyújtott támogatásért, a nagyon jó együttműködésért. Egyébként törvény kötelezi a polgárőrségeket az önkormányzatokkal és a rendőrséggel való, szerződésben is rögzített együttműködésre.

- Mi a helyzet a katasztrófavédelemmel?

- A Szamuráj 07 együttműködési szerződés keretében jelzi a tűzeseteket, amelyeket a távfelügyeleti rendszer segítségével érzékel.

- Mennyire erős a piaci verseny? Sikerül-e megőrizni a pozíciókat az országosan zajló koncentrációval szemben?

- Nehéz megállni a helyünket, de előnye is van a méretünknek. Egy nagyobb cégnél ugyanis nem kevés költséget jelent a pénzügyi, jogi csapat, a számos vezető eltartása. Mi viszont kevesebben vagyunk, így lépést tudunk tartani az árakkal, szakmailag pedig sok esetben felkészültebbnek számítunk. Én a folyamatos fejlesztés híve vagyok, az új kollégák képzését a cég finanszírozza, ha pedig a legkisebb részt is

észre vesszük a piacon, azonnal lépünk. Más kérdés, hogy a járvány miatt egyre többen zárkóznak el a személyes találkozótól, főként az idősebb emberek, amit maximálisan meg is értek.

- Mit emelne ki, mi változott leginkább a szakmában az elmúlt három évtizedben?

- A legfontosabb a törvényi szabályozás megjelenése, valamint a technika olyan arányú fejlődése volt, amiről nem is álmod-

nyesül az is, hogy az ország egyik legbiztonságosabb településén élünk.

- A cég elnevezése adja magát, de fűződik hozzá valamilyen történet?

- Azt gondolom, a szakmai hitelességemhez hozzátartozik, hogy 5. danos judomester vagyok, és a szamurájok értékrendje – az abszolút hűség, önmagunkhoz is, a karakterisztikus kiállás, a szemtől szembeni fellépés – mindig közel állt hoz-

bia határára, ahol három hetet laktam az őslakosokkal cölöpházakban. Húsz éve történt, de a mai napig visszamennék közülük. Az a boldogság, szeretet, amiben élnek, magával ragadott.

- Kegyetlen harcosokként mutatják be őket a kalandfilmek.

- De ha elfogadnak, te leszel a legjobb gringó, a „professzóra”.

- Biztos rengeteget tanult ott, de mit emelne ki első sorban?

- Hogy analfabétának mondjuk őket, ami igaz, hiszen sem írni, sem olvasni nem tudnak. De kiválóan számolnak, és sosem hagyják átverni magukat. Három nyelven beszélnek: spanyolul, portugálul és a turisták miatt németül vagy angolul. Ha pedig kivisznek a vadonba, úgy eligazodnak, mint mi a KRESZ-táblák között. Ha viszont nélkülük maradnál ott, három-öt nap múlva végleg eltűntetnének a hangyák. Akkor ki az analfabéta?

- És a Vértes?

- Érdekes volt, de nem mondhatnám, hogy megvilágosodtam.

- Hosszú távú tervek?

- Március 15-től nyugdíjas leszek, de nem fog változni semmi. A nyugdíjamból megyünk majd nyaralni, ez a terv.

- Ha az ember magára néz, nem az jut eszébe, hogy igen, ideje pihennie a Pali bácsinak...

- Megtartott a sport, a tanulás és, hogy mindig fiatalok között mozogtam. Most meg a fiatal feleségem – decemberben ünnepeltük a tizedik évfordulót – és a kis gyerekeim miatt muszáj fiatalnak maradnom. Bori hét éves, Bálint kilenc, Zsombor, a nevelt fiam tizenhárom. Közben a két felnőtt gyerekeimtől már három unokám van: Gergő, Bia és Pali.

-CK-

tunk. 1994-ben az elsők között, de mi is csak ismerkedtünk a riasztórendszerekkel, és egy monitorral meg egy kis számítógéppel láttuk el a távfelügyeletüket. Ma viszont egy egész falat elfoglalnak ezek a berendezések, az okostelefonomon pedig bárkikor megnézhetem, mit csinálnak otthon a gyerekek.

- Mióta működnek saját telephelyen?

- Tizenhárom éve. Kezdetben a Polgármesteri Hivatalban béreltünk helyiséget, amikor pedig felépült az új telephelyünk a Damjanich u. 29-ben, a város első gázcseretelepén, akkor úgy döntöttünk, miért ne tartanánk meg ezt a tevékenységet, amely munkát és bevételt jelent egy kollégánknak. Mindig ügyelünk rá, hogy mi legyünk a legolcsóbbak a környéken.

- Mit mondana a vagyonbiztonság hazai kultúrájáról?

- Nagyon fejletlen. Rendőrségi irányelv, hogy éves szinten az őrzendő vagyon egy százalékát érdemes a biztonságára fordítani, és Nyugat-Európában ez így is van. Az ingatlanok távfelügyelete ugyanolyan természetes, mint a gáz, a villany, a víz bekötése. Ezzel szemben például Százhalombattán a mintegy nyolcezer lakóingatlanra valamivel több mint ezer bekötés jut. Ebben a szerintem rossz arányban azonban érvé-

zám. Fontosnak tartom ebben az értékrendben, hogy nem az ellenfél megsemmisítése, csupán a megállítása a cél, mint ahogy a folyamatos tanulást, fejlődést és önmagunk legyőzését is.

- Előfordult, hogy sportemberként – harcosként – komoly kihívások elé állította magát?

- Igen, mert egy életre megerősít mentálisan, fizikailag, és olyan tapasztalatokat ad, amikre egyébként nem tehetnénk szert.

- Mondana példát?

- Ha nem volt kihívás, kerestem magamnak. Előfordult, hogy harminc emberrel verekedtem meg, kétperces menetekben, egyperces pihenőkkel. Több sebből véreztem, eltört az orrom, de állva maradtam. Három hónapot töltöttem egyedül a Vértesben, de ami a legnagyobb élményt nyújtotta, az három hét volt az amazonasi indiánok között.

- Hogy került oda?

- Az egykori TEHAG-nak voltak üzletiszakmai kapcsolatai a braziliai Chimboban, és egy alkalommal magukkal vittek. Megismerkedtem a Rio de Janeiroi rendőrfőkapitánnyal és kétszer három hónapot tanítottam önvédelmet meg fegyverismeretet a brazil rendőröknek. Így vált lehetővé, hogy elkerültem Tabatingára, Brazília és Kolum-

SZÁZHALOM
Óvárosi Közösségi, Közéleti Folyóirat
 Megjelenik havonta
Felelős kiadó:
 Jován László,
 a Hírhalom Egyesület elnöke
Szerkeszti a szerkesztőbizottság.
Postacím: 2440 Százhalombatta,
 Csenderics út 4.
 Tel.: 06-30-966-8079
 www.szazhalom.hu
 ISSN szám: 2559-9860
Nyomdai munkák:
 Hírhalom Egyesület, Százhalombatta
Támogatók:

Beszélgetés Tamási József atyával

Könnyebb, ha belevisszük az igazi kereszténységet

József atya a megbeszélte időpontban az Óvárosi Plébánia kapujában várt rám mosolyogva. A barátságos kézfogás után kérdezte, jártam-e már a parókiában? Még Tóth Andor atya idejében tettem ott látogatást, aki szívesen látogatott el hozzánk akkor a „Matrica” Múzeumba.

A kicsi, barátságos szobában nevetve mutatta be a „dolgozószobát” egy laptoppal felszerelt íróasztalt, a „könyvtárszobáját”, vagyis egy könyvespolcot, a „hálószobát, vagyis az ágyat, ahol pihenni, aludni szokott, és a mosdót, ahol a kézmosást, reggeli mosdást is el tudja végezni. Ez a kicsi világ az ő mostani otthona és még egy aprócska szoba, ahol személyes ereklyéit, egy értékes munkával eltöltött élet kitüntetéseit, okleveleit őrzi a falakon.

Római katakombákban (1988. május)

József atya nyugdíjasként került Százhalombattára. Egy igazi portrét szerettem volna készíteni róla, így a gyermekkoráról kérdeztem először, hol élt, milyen társadalmi környezetben, hol végezte iskoláit, mi volt, ami a papi pálya felé elindította, külső-belső tényezők és volt-e papi pályáján ars poétikája, ami az övé volt, csakis rá jellemző?

Gyökerek

- A gyökereimről azt mondhatom – az életem vége felé járva –, csodálatos szép életem volt. Érzelmekben, lelkiekben, hangulatban nagyon gazdag világba nőtem bele. Nem annyira társadalmilag, hiszen aki 1948-ban született, az nem élt felhőtlenül,

de ezt alig kellett, hogy érzékeljük, olyan volt a családi háttér.

Egy remek házaspár volt a szüleim közteléke. Igazi anyuka és igazi apuka, akik negyedik gyermekként vállaltak engem, pedig egyiknek sem volt három vagy négy testvére. Mindent megadtak nekünk, amire egy gyermeknek szüksége van. Elsősorban szeretetet, ami abban is megnyilvánult, hogy mi egymást is megtanultuk szeretni. A mai napig – holott a nővérem, aki közvetlenül előttem született közel 80 éves, két bátyám már 80 fölött van – napirenden van közöttünk minimum egy telefonbeszélgetés.

Egy ilyen csodálatos világban nőtem fel Kunszentmiklóson, egy „sercintésre” innen. Éppen csak át kell úszni Tökölre, ott lemenni

Ráckevére, átmenni a másik Duna-ágon, és az már Tass. Tasshoz 5 km-re van Kunszentmiklós, ahol egészen érettségiig éltem. A nővérem ma is a szülői házban lakik. Korábban máshol élt, csak nyugdíjasként ment haza. A szüleim ott öregedtek meg, de sajnos már nem élnek.

Mindenki boldog

Ha tényleg mosolyt akarok fakasztani az arcokon és szabad, mesélnék arról, hogyan lettem pap. El kell mondanom azt a viccesnek tűnő, de szerintem elég komoly dolgot, hogy nagyon szerettem cirkuszbá járni. Régi családi legenda, a testvéreim mesélik. Azt vártam mindig az előadáson, hogy jöjjön a bohóc. Olyankor oldalba böktém a szüleimet vagy valamelyik testvéreimet és azt mondtam: – Odanézzetek! Mindenki boldog.

Érdekes módon alsós koromban, biztos voltam benne, hogy én bohóc leszek. Szerettem bohóckodni, kicsit nyerebbben hülyéskedni, viccelni, derűt, mosolyt, jó kedvet, jó hangulatot teremteni magam körül. Kis kölyökként az utcán vagy az iskolában, kicsit nagyobb koromban – mert a humorom megmaradt – és később is, csak közben pályát változtattam. Az inspirált nagyon, de jó lenne mindenkit boldogabbá tenni, mint amilyen „lelki állapotban” voltak akkor az emberek. Nem fogalmaztam meg ezt akkor még, de a bohóc mindig elérte a célját és én valami ilyesmi akartam lenni.

Otthon voltak „fellépéseim” – itt, ott magán szervezésben. Sokan mások ma is emlékeznek rá, régi pajtársaim, iskolatársaim.

*

Ötödikes koromban kaptunk egy jó matektanárt és akkor kiderült, valószínű mégse bohóc leszek, hanem matek-fizika szakos tanár. Az nagyon ment nekem és a tanár bácsi nagyon jó fej volt. Isten nyugosztalja őt és a feleségét, aki az osztályfőnököm is volt, irodalom és nyelvtan szakos tanárként. Sajnos már mindkettőjüket el kellett temetnem. Ezek a papi élet érdekességei, hogy akikért tanáraimként bolondultam és példaképet

láttam bennük, egyszer csak – mivel még matektanár sem lettem, hanem pap – rám hárult a feladat, hogy elbúcsúztassam őket.

Tehát általános és középiskolában ilyen nagyszabású terveim voltak. Azért ötödikes koromtól már ott volt a levegőben egy kicsit – elárulom a battaiaknak –, lehet, hogy pap leszek?

Mi történik?

Jártunk templomba. Annak a hangulata az embert mindig megérinti. Mi is történik ott? Nagy misztérium, nagy bűvészműtávány, amit ott látunk, amit csinál a pap. Rodolfó hozzá képest smafu. Minden különleges dolgokra nyitott gyermek agyában megfordul, egy csoda érdekes hivatás a papi. Ötödikes koromban még egy verset is írtam arról, mi lenne, ha pap lennék? Attól kezdve „másodállásban” papnak készültem, „főállásban” matek-fizika szakos tanárnak. A tanári pálya után jött, hogy én építész leszek. Mindenkinek mondtam is, építész mérnök leszek, mert szerettem rajzolni.

Mire középiskolás lettem a két bátyám már mérnök lett, tehát volt előttem két jó példa. Ők is jó matekosok voltak, amit apánktól örököltünk, aki még 80 éves korában is emlékezett a matematika érettségijétélére.

Még a lányoknak is azt mondtam – akiknek csaptam a szelet –, majdnem biztos, hogy elveszem őket feleségül, de lehet, hogy mégis pap leszek. Tehát egészen fixen ne számítsanak rám, mert még nem biztos.

Egy kislánnyal való kapcsolatomban is megérne egy misét. Beszélni arról, hogyan éltem meg, miközben mikroszkóp alatt voltam

és figyeltem magam, hogy ami ahhoz kell, hogy pap lehessen, mennyire van meg bennem? A lemondás?

Apropó lányok! A legaranyosabb lányom – nem mondom, hogy a legszebbnek – oda tettem az orra elé egy cédulát, rajta a szöveg: Tamási Józsefné, született Garzó Katalin. Mondtam neki: „*Katikám ezzel a névvel barátkozz meg, mert ez leszel.*” Szerettem volna elvenni feleségül. Nagyon aranyos kislány volt, én 14 éves voltam akkor, de utána is, 16 évesen. Igen, szerelmes az voltam.

A csoda bekövetkezett

Mindenki fixre vette, hogy egyetemre megyek, műszakira és építész mérnök leszek. Fizikából – ami nem volt kötelező – külön érettségit tettem mert nagyon szerettem. Vidáman elmentem a felvételire és nem sikerült. Nem politikai ok, okok miatt, valamilyen rövidzárlat jött. A mai napig emlékszem, hogy a fizika tanárom nem akarta elhinni, hogy nem sikerült, azt gondolta viccelek amikor elmondtam neki, megjött a papír és nem sikerült a felvételim. Bár előtte már éreztem, nem sikerült a feladatot megoldanom.

Senki más nem volt hibás, lehet, hogy én sem, mert ezzel a jó Isten belépett az életembe. Még a családom sem akarta akkor könnyen elfogadni, hogy pap legyek. És én sem voltam biztos ebben.

Nem bántam, hogy behívtak katonának, ami elég gyorsan lement. Elvitt egy kis időt és 21 éves lettem. Akkor azt mondtam: – Oké, nincs mese, pap leszek.

A Váci Egyházmegyénél kellett jelent-

kezni. Természetesen felvettek, mert nagy volt a paphiány. Nem Szegedre, Egerbe akartam kerülni. Azt mondta a kunszentmiklósi atya: – Józsikám, az idén minden első évest Egerbe küldenek. Nem is kell mondanod, hogy oda szeretnél menni.

Az eredményes felvételi végén a püspök atya megkérdezte: – Gondolkoztál-e azon, hol szeretnél végezni? Szegeden vagy Egerben? Azt válaszoltam: – Püspök atya, nekem mindegy? A következő héten megkaptam a papírt, felvettek Szegedre. Utólag nagyon örülök, mert megismerhettem Szegedet. A pappá szentelésemet Vácon volt, 1974-ben.

Most pedig már az „Aranymise” felé közeledek.

Nem ismerjük eléggé

Az ars poétikámról? Talán egy életre szóló nem volt. Nagyon sok ember nem tudja, mit nem hisz? Ha azt mondja, úgy él, mintha nem hinne Istenben, vagy a szavaival azt mondja ki, nem hisz. Abban az Istenben, amiben ő nem hisz, én sem hiszek.

Az első probléma, nem ismerjük eléggé a vallást, a kereszténységet. Megismerni és utána megszeretni Jézust, nem misztifikálva, a nyakába borulva, mintha jó barátom lenne, az távol áll tőlem. Mégis, annyi jót megtudni róla, hogy automatikus szeretet fakadjon iránta, akkor sokkal könnyebb komolyan venni mit kér? Mit kell teljesítenem? Nem a magam életében mondom, hanem az emberek rám bízottak életében. Megismertetni velük, megszerettetni velük Jézust, ehhez például nagyon jól jön a humorom. Mert sokkal inkább vevők az emberek a tanításra, ha van benne „egy kis könnyű műfaj”.

Elősáldozás Tiszakécskén (1978. május)

Habár gitározni, balalajkázni nem tudok, de jókedvű vagyok.

Nagyon bánt, hogy évszázadok terhét hordozzuk, amikor a mai napig a szentmisén 90%-ban úgy veszünk részt, mintha mindig gyászmise lenne. Egyszer mindenkinek ki kéne jutnia Afrikába. Lássa ott, hogy táncolva jön be a pap és úrfelmutatáskor mindenkinek táncol. Nem leborul és a halálos csendben még a szent ostyára se meri felemelni

dom valakinek, hogy gyászoljon, ha úgy is tudja, hogy Jézus föltámadt. Nem vagyok könnyen gyászba vihető, táncba, örömbé könnyebben.

Egy ilyen ars poétika elképzelésem talán mindig volt és van is, hogy az emberek jól érezzék magukat. Egy csodálatos család vagyunk, akik összejönnek a templomban. Vagy a Világegyház! Egy fantasztikus – egyetlen – dolog a Világon, ami színes,

resztül még inkább lehetőségem nyílt, hogy külföldet lássunk, mert a katolikus egyház egy világcég. Bárhová megyek, ha egy toronynak a tetején keresztet találok és a szomszéd házba becsengetek, ha fél órán belül nincs egy pohár bor az asztalon, valószínű eltévedtem. Ez Los Angelesből Jerevánig így van, tehát óriási lehetőség, hogy világot lássunk. Mondhatom egy emberöltőn keresztül sikerült több helyre eljutnom. Ha igaz, kerekén 60 országban jártam. Rengeteg élmény, rengeteg csodálatos emlék. Tehát ez is ars poétika, utazni, világot látni.

Vasárnap itt volt nálam egy házaspár látogatóban az előző szolgálati helyemről. Szóba jött, szinte mindig szóba jön: „De jó is volt, amikor utazni vittél bennünket, jobbra-balra autóbuzos társasággal” – mondták. Ebből – idézőjelbe téve – sportot űztünk, megismertetni az emberekkel ezt az aranyos kis országot. Ne halljam, hogy valami itt messze van. Ezért nem érdemljük meg a Trianon előtti határokat. Messze van itt valami? Állandóan határba ütközünk, ha nem vesszük le időben a gázpedálról a lábunkat. Ez a minimum, az országot megismerni. Nem nehéz, csak el kell kezdeni, mert csak akkor ízleli meg az ember, hogy tényleg csodálatos. Ez olyan tyúk-tojás probléma. Melyik volt előbb? Szeretek menni, vagy először mentem és utána megszerettem a menést vagy hegyet mászni. Érdemes megmászni vagy nem érdemes? A gyermeket kell ránevelni, hogy igen, érdemes.

Sok ilyen élményem volt, kerékpártúrától kezdve minden, ami belefér egy átlagos ember életébe. Szóval így alakult.

Lourdes – bevonulás 300 pappal (1990-es évek)

a tekintetét. A búskomorság mellveregetés jellemző ránk. Ezért nem elég vonzó a kereszténységünk, mert annyira visszafogott hangulatot sugároz az egyház liturgiája, megszokott rendje, hogy nem csodálat, ez sokaknak nem szimpatikus.

Szeretünk boldogok lenni. Úgy legyenek boldog, hogy közben csendben vagyok? Egy szót sem szólok, vagy irgalomért, kegyelemért könyörgök? Ebből elég. Csoda, hogy a 168 órából egyet is képesek az emberek ebben a hangulatban eltölteni.

Könnyebben megy, ha beleviszük az igazi kereszténységet, ami igazi boldogság. Például, itt van a mostani nagyböjt. A nagyböjt azt jelenti, egy kicsit visszafogottabb a hangulat. Bűnbánat, lelkiismeretvizsgálat van, mert Jézus szenvedett, sőt meghalt, de azt is tudjuk, hogy föltámadt. Hiába mon-

változatos, gyönyörű, mint a mi Világegyházunk. Ennek különböző oldalát lehetne vizsgálni, bemutatni.

Valahol Magyarországon

Úgy hozta a gondviselés, hogy még a szüleink kezdtek velünk csavarogni Magyarországon. Vittek bennünket, lássunk világot. Bár még szombaton is volt iskola, de vasárnap nagyon korán vonatra szálltunk és mentünk Győrbe, Budapestre, Szegedre vagy Debrecenbe kirándulni. Amikor külföldre lehetett utazni, akkor buzdítottak bennünket, hogy menjünk! Volt akkor egy Express nevű ifjúsági, olcsó diákutazási iroda és persze még csak szocialista országokba lehetett menni, nekik köszönhetően.

Testvéreimnek és nekem a papságon ke-

Szolgálati helyeim

Nógrád megyében kezdtem egy háromlélekszámú községben káplánként, ami azt jelenti, még plébános mellett vagyok. Nem vagyok felelős lelkipásztor, de néha legalább annyit csinál a káplán, mint a plébános. Hitoktat, szertartásokat végez. Három évig voltam ott, nagyon jó volt, szerettem Berceken lenni. A település Balassagyarmat és Aszód között van félúton. Ez már Nógrád megye területe. Onnan helyezte a püspököttya – még mindig káplánként – Tizsakécskére. Az egy kicsit más hely volt. Minden hely más. Ott is három évet töltöttem. Mindkét helyen nagyon jó főnököm volt, nagyon jól éreztem magam. Hagytak dolgozni, sőt megköszönték. Szabó Sándor és Gémes Mihály nevű plébánosom volt. Sajnos már nem élnek. A mai napig vannak ismeretségeim, kapcsolataim ezekről a helyekről.

Tiszakécskéről kerültem föl Budapestre. Egy évig Soroksáron, két évig Rákosszentmihályon szolgáltam. Ezek a peremkerületek a Váci Egyházmegyéhez tartoztak, a belső részek Esztergomhoz. Budapest, bár főváros, nem püspöki székhely. Ott előbb alakultak püspökségek, mint főváros lett Budapest. Ott már voltak gondjaim. Komoly probléma volt, ha én káplánként többet nyüzsögtem, mint ami kötelező lett volna. Nem annál többet, mint szabad, mert minden szabad volt papíron. Csak mégis, ha kirándulni mentem négy gyermekkel, az baj volt, mert csak hárommal volt engedélyezve, négygel már nem. És akkor föl lehetett jelenteni engem, illegális hitoktatás, cserkészlet címén. Gond, amikor a főnököm nem ért velem egyet abban, hogy mégiscsak vinni kell a gyerekeket, meg rendezni kell különböző szép rendezvényeket egy templomban, vagy komolyan kell venni a jegyesekkel való beszélgetést.

Kilenc év után befejeződött a káplánkodásom. Ma alig van káplán, mert annyira kevés lett a pap. 1-2 év után már mindenki plébánoskodik. Az elmélet és a gyakorlat egészen más.

Lekerültem Tiszaföldvárra, mert Pesten nem maradhattam. Ez az Egyházügyi Hivatal elképzelése volt rólam. Jobb, ha megszűnik a fővárostól.

Ez a hivatal – hála Istennek – a rendszerváltáskor feloszlott. Az 1970-1980-as években hivatalból voltak egyházellenesek. Úgy tűnt, segítik az egyházat. Előírták például a teljes vallásszabadságot, de gyakorlatilag az ellenkezőjéért tettek. Állandó konfliktusom volt velük, ezért nem maradhattam Pest megyében és nem lehettem ott pap.

*

Tiszaföldvár akkor község volt és mellette Martfű. Százhalombatta és Martfű misztikus kapcsolatban van egymással. Ugyanis Martfű is község volt, amikor odakerültem, ezért lehettem ott már plébános. Tiszaföldvár és Martfű egymástól hat km-re van. Tiszaföldvár igazi vegyes terület. Kicsivel több a református, mint aki nem. Aki nem református, azok között is komoly evangélikus közösség van. Bár a katolikusok kisebbségben voltak, azt mondhatom nagyon jól mentek a dolgok. Hozzám tartozott a martfűi katolikus közösség is. Az ország egyetlen települése volt, ahol nem épült templom, semmilyen. Az oda kerülésem után kapott városi rangot. A temetőben nem lehetett korábban lélekharang, dúlt a kommunizmus. Nagyon keményen próbálták az embereket idomítani.

Martfű Szolnok megyében van, ahonnét

1956-ban indult el az MSZMP. Ott volt a legkeményebb föllépés az egyházzal szemben. Ennek ellenére csináltam, amit lehetett. Sőt 1989 után – a rendszerváltás idején, amikor már lehetett – Martfűn belevágtunk a templomépítésbe. A templomot Marosi Gábor építész tervezte. Érden a karmelita kolostor mellett is van egy általa korábban tervezett templom. A martfűi tervezése, felépülése után sajnos meghalt.

Kevés papnak adatik meg, hogy még életében végig benne legyen egy templom építésében. Még pedig egy csodálatos, szépen folyó építésben. Ugyanakkor rengeteg feladat megoldásával kellett megküzdeni. 2012-re már 30 éve voltam Tiszaföldváron. A temploma mellett volt egy régen

Középen Beer Miklós püspök, balra Tamási atya, jobbra Marton Zsolt jelenlegi váci püspök

önálló településrész is, a Homok, Jézus szíve templommal. Tehát ebben a háromban szolgáltam 30 évig. Csodaszép időszak volt.

Beer Miklós püspök atya a kartali plébános temetése után félrehívott és kérte, vállaljam el Kartalt. Nem kellett gyorsan döntenem. A temetés márciusban volt és 2012. júniusában mondtam ki, hogy megyek az új helyre.

*

Kartal hatezer lakosú város, de a község katolikus. Minden vasárnap két misén zsúfolásig tele volt a templom. A két alkalommal 500-600 fő vett részt a szertartáson. Összehasonlítva Tiszaföldvárral, amely 12 600 lakosú település volt, Martfű pedig 9000, a vasárnapi szentmisén ott 200-300-an vettek részt. Tehát nagyon jó hely volt Kartal.

Az ott eltöltött nyolc év alatt rengeteg mindent csináltunk. Talán egy év után volt egy kis szívinfarktusom, de rendbejöttem.

Változások

Nyolc év után fiatal püspököt kapott a Váci Egyházmegye. Az új püspöknek az volt a koncepciója, hogy húsz év alatt „rendbe teszi” az egyházmegyét. Azzal kezdte, hogy 57 papot áthelyezett más-hová, illetve nyugdíjba helyezett. Hozzám is eljött és közölte, 2000. augusztus 1-gyel menjek nyugdíjba.

Még 1-2 filiát is nehéz egy papnak ellátni, mert a hívek igénylik, hogy a pap legyen velük. Olyan sok a fiatal pap, hogy el tudja küldeni az öregeket? Nyilván nem. Ő egy kiváló, nagytudású elméleti szakember. Az a koncepciója, hogy ma a gépkocsi korában nem lovasszekéren vagy

gyalog megy a pap, hanem gépkocsin utazik és gyorsan odaér nagyobb távolságokra is. Egy helyről több helyre is el lehet jutni gyorsan autóval. Ez tény. Csak lelketlenné válik, ha nem élek abban a közösségben, akinek a papja vagyok. Ahol találkozom velem a postán, üzletben, sportpályán, művelődési házban. Mert mi a legfontosabb feladatom: a lelki gondozás. Ő úgy gondolja, kevesebb pappal is meg tudja oldani ezt, mert a kartali plébánia azóta üres.

Hetvenkét év valóban vastagon nyugdíjas kor, de híres voltam arról, hogy aktív ember vagyok. A nyugdíjazásom után hét paptársam hívott, befogad a plébániájára besegíteni. A szomszéd szobájában vannak azok az emléklapok, elismerések, melyeket azoktól a településektől kaptam, ahol korábban szolgáltam.

Szegedinácz Anna
(folytatjuk)

Jankovits Márta: Emlékmorzsák

A Jankovits-lányok

Rendszeresen jelennek meg családtörténetek, emlékiratok magazinunkban. Nekem szerencsére volt lehetőségem, hogy egész könyvben dolgozzam fel családom történetét, hol elbeszélésekben, hol dokumentumok formájában.

Most azokat az emlékmorzsákat írom le, amelyeket családtagjaimmal éltem át. Ennek azért jött most el az ideje, mert ebben az évben következett be, hogy a régi nagy családból egyedül maradtam. A Jankovits név, amely 1750 óta jelen volt Battán, majd Százhalombattán, velem megszakad. Több könyvben is szerepel az elődeim neve, mert szinte mindenki vállalt szerepet a közösség életében.

Szüleimnek három lánya született: Ilona 1927-ben, Gizella 1934-ben és jómagam 1951-ben. Róluk szólnak az Emlékmorzsák és családjaikról.

*

Százhalombatta lakóinak mindig fontos volt a Duna közelsége, amit ma már kevésbé lehet elmondani. A hideg teleken befagyott, de annyira, hogy Tökölre lovaskocsin

keltek át az emberek rajta. Több család élt halászatból, komoly méretekben. A hajók kikötöttek Dunafüreden, a harmincas években a falu alatt is. A gazdák hajóval vitték a megtermelt árukat a fővárosi piacokra.

Nyáron nyüzsgött a part a fürdőzőktől. A gyerekeknek már kicsi korukban megtanították, hogy a Duna veszélyes, nem igen fordult elő, hogy battai belefutott volna. A fiatal férfiak gyakran csoportosan úszták át a Dunát.

Anyám férfiakat megszegyenítő bátorsággal, ha nem is úszta át a folyót, de három csónakot összekötve alatta igen. Hosszú hollófekete haja nem száradt meg mire hazaért, így aztán nem tudta eltitkolni a cselekedetét nagyanyám előtt, aki bizony ezt sűrű pofonokkal büntette. Anyámat ez nem riasztotta el a Dunától.

1950 nyara még a szokottnál is melegebb volt, így aztán anyám a két apácával, akik a katolikus templomban voltak szolgálatban, elmentek fürödni, ami abban az időben még nem volt szokásban falun.

(A negyvenes évek végén és az ötvenes évek elején az egyházi szerzetesrendeket feloszlatták, így kerültek ideiglenesen a battai plébániára apácák. Nagyon megbecsülte, tisztelte őket a falu, de nem sokáig maradtak itt. Elvitték őket kényszermunkára földekre. Az apácaruhát nem hordhatták, még akkor sem, amikor visszatértek a kényszermunkából. Mária nővér kántor lett Kisterenyén, Margit nővér tanár, később haldokló betegeket ápolta. Sokat időztek nálunk, mindig örültem a látogatásuknak. Ünnepe volt amikor jöttek, vagy mi látogattunk el hozzájuk anyámmal.)

Anyámék nem is mertek a battai parton a vízbe menni, ezért csónakkal áteveztek a tököli partra, ott is a néptelen részre. Szó sem lehetett fürdőruháról, így aztán egy lenge nyári ruhában élvezték a hús habokkat. Gyanítom, mindez anyám ötlete volt, bár akkor már 42 évesen egy 24 és egy 17 éves lány édesanyja volt. A nagyobbik lánya már férjhez is ment, egy kislánya született. Később sokszor mesélték, hogy ezen a fürdésen érezte anyám, hogy valami gond van. Rosszul érezte magát, napok múlva sem akart elmúlni, gondolta biztos

elrontotta a gyomrát. A nagyobbik testvérem, Ilonka nem hagyta annyiban a dolgot és rávette anyámat, hogy menjenek el Pestre az ő orvosához, biztos, ami biztos. Ilonka kint várt az előtérben, míg anyámat az orvos vizsgálta. Idegesen várakozott, mikor nyílt az ajtó és anyám kissé sápadtan leült melléje.

- Anyuka! Mondja már mit mondott az orvos? Valami baj van?

- Hát kislányom, a doktor úr gratulált. 42 évesen gyermeket várok.

Így kezdődött az én életem, amit gyanítom, anyám már nagymamaként nem fogadott kitörő örömmel. Ez főleg falun nem volt annyira szokásos eset, ebben a korban gyermeket szülni. Aki maradéktalanul boldog volt a hírtől, az apám volt. Világ életében fiút szeretett volna, de csak lányai születtek: Ilonka és Gizike, aki akkor már tanítóképzőbe járt.

Amilyen meleg volt a nyár a tél sem tagadta meg magát. Anyám februárra várt, Budapesten a Baross utcában a klinikán volt fogadott orvosa. Ezt praktikus megoldásnak találták, mert Ilonka a férjével és a kis Ilonkával a Baross utca 108-ban laktak egy bérházban. A nagy hó és a hideg miatt úgy határoztak, hogy nem itt Battán várja meg, míg megindul a szülés, hanem még időben anyám vonaton bemegy Pestre. Ki tudja milyen idő lesz, biztos ami biztos.

Február 11-én vasárnap elindult anyám Gizike kíséretében vonattal. Rendben megérkeztek, és anyám mivel nagyon szerette a kocsonyát, még bevacsorázott belőle. Azon az éjszakán már megindult a szülés, és reggel 7 órakor a világra jöttem. Már itthon megbeszélte apám és Gizike, hogy amint megszületett a baba, jöjjen haza vonattal, ő majd az állomáson várja. Ahogy befordul a vonat, már onnan integessen, ha fiú. Akkor még nem lehetett tudni előre, hogy fiú vagy kislány lesz-e a jövevény.

Nézte apám a Gizikét, aki a megbeszéltek szerint kiállt a vonat ajtajába, de bizony az integetés elmaradt. Első mérgében földhöz vágta a kalapját és meg sem várva Gizikét, elindult hazafelé.

*

Apám nem sokáig bírta tartani a hara-

got, mert alapjában véve nagyon békés ember volt. Hazatérve már nem is gondolt a hűn vágyott fiúra, és egy örökre szóló apa-lánya szeretet és szoros szövetség jött létre közöttünk. Egész életemben apám volt számomra a követendő példa, ma is az. Nemcsak a világ legjobb apja volt, de mellettük felnőve soha nem hallottam őket veszekedni, csúnyán beszélni egymással. A szüleim között lévő némi feszültséget mindig én okoztam. Anyám rendkívül szigorú és következetes volt, míg apám igyekezett az összes disznóságomat fedezni, pedig abból volt jócskán.

Mire én megszülettem, már Ilonka nővérem nem lakott itthon. Öten éltünk a Kossuth Lajos utcai házban. Apám, anyám, anyai nagyanyám, Gschwindt Antalné született Kovács Eleonóra – akiről a Forgószél című könyvem írtam –, Gizike nővérem és én. Érdekes volt a családi felállítás, mert külsőre a három Jankovits lány nagyon hasonlított egymásra, de a természetünk nagyon különbözött. Ilonka Gschwindt volt, Gizike és én Jankovits.

Ők ketten – anyám és a nővérem – bár szeretetben nem volt hiány, de folyton neveltek. Volt is mit. Akkori életem két meghatározó férfija apám és a keresztapám voltak, a védelmezőim, rosszaságaim kimagyarázói. Amikor – és ez gyakran megtörtént – Battára jöttem, én az első percben Keresztapám ölébe ültem, vagy a nyakába cipelt. Reggel alig vártam, hogy felébredjen, már ott is voltam mellette. Keresztanyám haragudott miatta persze. Nagyon szerencsés ember vagyok, mert nemcsak két anyám, de két apám is volt.

Így visszagondolva nehéz dolguk lehetett velem, főleg lázadó koromban. Gondolták, a szigorúság használ. De nem nálam, minél szorosabban fogtak, annál inkább kapálóztam. Apám, a keresztapám és Gizike tudta ezt, úgy is bántak velem. Érdekes, hogy mindketten – anyám és Ilonka nővérem – életük vége felé ismertek el, de erről még később írok.

Anyám többször került kórházba, ilyenkor elvittek a Baross utcába volt, hogy fél évre. Sok emlékem van ezekről az időkről, de egy nagyon megmaradt bennem. Már akkor is nagyon félttem a dörgéstől, villámlástól. Kitért a vihar, és én a kiszobában a széken ülő keresztapám térdére fektettem a fejemet, onnan el nem mozdultam. Folyt rólam a víz a félelemtől, de úgy gondoltam, ha ő vigyáz rám, semmi bajom nem eshet.

*

Így a hetven felé közeledve úgy hiszem,

hogy bár nem éhezünk, ruhánk is volt, de nem voltunk gazdagok. Ez akkor fel sem merült, mert anyám, a nagy varázsló mindent megteremtett, persze mindketten, de mivel apám egy üzemi balesetben elvesztette az egyik lábát, a határban nem tudott sokat segíteni. Otthon viszont épített kukoricagórét, volt egy műhelye, ahol a rengeteg szerszámával mindent megjavított, kitalált

vel nem nagyon jeleskedtünk. Főzni remekül tudott, de nem emlékszem, hogy valaha is süttött volna. Egyszer talán réteslapból mákos rétest, ami nagyon jó sikerült.

Mi hárman sokban különböztünk egymástól, de egyben egyformák voltunk: mindenk felett szerettük a mákos ételeket. Mindegy volt, hogy térszta, beigli, rétes, bukta, Egyszer fogadtam a Gizikével,

minden olyan eszközt, amivel megkönnyítette a munkát, mint pl a kukorica morzsolás.

Apám sokat játszott velem olyat, mint az ország-város, anyám meg rengeteg munkával halmozott el. Most már tudom, hogy igaza volt anyámnak, mert megtanított dolgozni, otthon és a földeken is. Nem szerettem, de megtanultam amit kellett egy lánynak, de varrni nem. Próbálkozott velem, de be kellett látnia, hogy még egy gombot sem tudok – ma sem – rendesen felvarrni. Egyszer a kezembe adott egy kézimunkát, hogy hímezzem ki. Egy nagy gombóc lett belőle, akkor adta fel.

Anyám gyönyörűen varrt férfiingeket és ágyneműt is. Volt egy Singer varrógépe, azon dolgozott. Ilonka nővérem varrni is tudott, sütni is, még rétest is, de mi a Giziké-

azt mondta, hogy nem tudok megenni egy lábós mákos tésztát. Na nem egy nagy lábossal, de nagyobb volt a tányérnál. Megnyertem, és még csak meg sem undorodtam tőle.

Évek óta nem ettem mákos dolgot, mert felnőtt koromban beteg lettem tőle, de most karácsonykor elhatároztam, akármi lesz megpróbálom. A második beiglit már odaadtam a fiaméknak, pedig nagyon finom volt.

*

Ma már nem tudom pontosan az idejét, de talán 2-3 éves lehettem, amikor a gyerekek megkapták az oltásokat. Orvos ritkán járt a faluban, Érdről jött át ha valaki nagyon beteg volt házhoz, de többnyire át kellett menne az ottani rendelőbe. Így

történhetett, hogy amikor eljött az ideje, Gizike ráültetett anya biciklijére és elvitt a Farkas-házhoz. Nem tudom, hogy miért oda, arra már nem emlékszem, de egyszerre adta be az orvos az összes oltást. Nem telt be sok idő, mikor rohamosan romlani kezdett a szemem. Nem beszélve arról, hogy az egyik „beszaladt”, ez azt jelentette, hogy az egyik szememre kancsal lettem.

Ekkor kezdődött a vesszőfutásom az iskolában. Addig senki nem csúfolt, de ott céltáblája lettem egy egész osztálynak. Nemhogy egyedül nekem volt szemüvegem, de úgy akarták helyre húzni a szemem, hogy az egyik üveget leragasztották. Ennek ellenére nagyon jó tanultam, holott hiába ültetett a Surányi tanító néni az első padba, alig láttam a táblát. Talán, ma sem tudom, hogy az egyszerre beadott oltásoknak volt-e köze a szemem betegségeihez, mert apámtól örökölte minden lánya, főleg Gizike és én a súlyos szembetegségeket.

Akkor szörnyű volt leragasztott szemüveggel iskolába járni, de ha ezt nem

taposott. Mire felsőbe kerültünk, a szemem is megjavult, így aztán ezek az évek már nem voltak borzalmasak. Sok barátom lett az osztályban. Mert a matematika és fizika kivételével ötös jegyeket kaptam. Főleg a történelem és az irodalom volt az erősségem és az is maradt végig.

Szegény Kanyicska Béla tanár úr sehogy nem értette, hogy ez a legkisebb Jankovits lány miért nem fogott fel semmit az egészségből. Egyszer dühében azt találta mondani:

„Jankovits te olyan hülye vagy, mint a K...” Nem írom le a nevét, mert nagyon jó barátom volt, de sokkal rosszabb tanuló. Ez azért bosszantotta a jó tanár urat, mert Gizike nővérem egy matekzseni volt hozzám képest, de anélkül is.

*

A Kossuth Lajos utcai házukhoz nagy kert és hátsó udvar tartozott. Anyám rengeteg baromfit, disznót tartott. A kertben minden volt, ami a háztartáshoz kellett, így aztán – bár apám fizetése igen csekélyke volt, bár irodavezető volt a téglagyárban

szenvedem végig, kancsal maradtam volna. Anyám bár igen kevés volt a pénzünk, Pestre vitt egy nagy tudású szemorvoshoz, a maszek rendelésére a lakására. Sikerült annyira megjavítani, hogy több évtizedig nem kellett szemüveg, pedig rengeteget olvastam. Aztán úgy ötven éves korom körül megint elkezdett romlani, nem csak nekem de előtte apámnak és Gizike nővéremnek is. Ő idős korára már alig látott még 18 dioptriával is.

Volt olyan év, hogy anyámnak többször is kellett szemüveget csináltatni, mert egy osztálytársamat különösen irritálta a szemüvegem. Lekapta a szememről és rá-

–, anyám szorgalma és apám kezűgyessége lehetővé tette, hogy mind a három lány továbbtanuljon.

Talán két vagy három éves lehettem, amikor a Gizike már tanítóképzőbe járt. Anyám rábízott, hogy a tanulás mellett vigyázzon rám. Kivitt a kertbe játszani ő meg leült egy székre tanulni. Arra számított, hogy én majd békében magamban elleszek, de én vele akartam játszani. Minden percben felmástrom az ölében, kikaptam a kezéből a könyvet. Egy idő után megunt és egy kötéllel vagy spárgával odakötözött a kertben lévő számtalan gyümölcsfa egyikéhez. Ezt nagyon sokszor mesélték

nekem, mert annyira kicsi voltam, hogy kihullott az emlékezetemből. Anyám már az éktelen ordításra jött ki vagy meg valahonnan, és szabadított ki a fogságomból. Arról már nem szólt a történet, hogy a Gizike milyen büntetést kapott.

Apám igen béketűrő, szelíd ember volt, soha nem hallottam veszekedni, kiabálni. Egyetlen ember azaz embergyerek tudta kihozni még őt is a béketűrésből: a legkisebb, kissé túlzóan elkényeztetett lánya. Ő, aki vallásos ember lévén az Isten nevét a szájára nem vette, azért – bár nagyon szeretett (mindegyik lányát) – én ezt is kihoztam belőle.

Amikor már nem tudta, mit kezdjen velem, azt mondta: „Márti, az anyád Úristenit!” Akkor már megijedtem, hogy ez nem tréfa. Anyámtól megszoktam, mert ő nagyon szigorúan bánt velem. Ritka volt az a nap, amikor nem álltam a sarokba büntetésül.

Apám életében egyszer vert meg, azért őriztem meg az emlékezetemben. Soha nem emelt kezét a nővéreimre, de még ezt is el tudtam nála érni. Történt, hogy egy nyáron még kukorica szedés előtt, kitaláltuk, hogy a góréban, ahol egész télen tárolták a csöves kukoricát berendezünk egy babaszobát, a Kisilonka és én. Vittünk oda asztalt, székeket, polcokat, szőnyeget, ám de először ki kellett takarítani a portól, a felgyülemlett szeméttől. Én akartam felsöpörni, de a Kisilonka is szerette volna. Nagyobb lévén ő győzött a seprűért vívott harcban. Erre bosszúból miután szépen kisöpörtem fogtam és teleszórtam az egészet szeméttel. Persze kitört a botrány.

Anyám kint volt a határban, apám egyedül volt velünk. Ez a tettem már nála is túlment minden határon. Jellemző rá, hogy még ilyen mérgesen sem emelt rám kezét, hanem egy kukoricaszárral verte meg a hátsómat. Mekkorát lehet ütni egy kukoricaszárral? De ez a szokatlan cselekedet mégis nagyon megijesztett, és torkom szakadtából elkezdtem sírni.

Később mesélték, hogy a hátsó szomszéd, a Juliska néni hallotta az ordítózsommat, és átlesve a kerítésen látta, hogy apám ver. Ment ki a határba a dolgát intézni és találkozott anyámmal. „Ilonka menjen haza” – mondta a szomszédasszony –, „a Feri agyonveri a leányt”.

Anyám, ismerve a férjét nem nagyon ijedhetett meg, mert tudta, hogy ez messze lehetett az agyonveréstől. Arra már nem emlékszem, hogy anyámtól milyen büntetést kaptam, de ismerve őt ez nem maradhatott el. (folytatjuk)

Rácz Laci igaz története

Rácz László vagyok. Háromgyermekes és kétunokás (egyelőre) családapa. Tősgyökeres Jászberényi - (Janikovits), és Tóth család-leszármazott. Anyukám Jászberényi Katalin, apu Rácz László, aki szintén régi battainak

mondható. Én magam feleségemmel ma is Battán élek. Kicsit nagyképűen azt szoktam mondani, hogy aki engem nem ismer, az nem is igazi battai. Ez természetesen csak vicc. Viszont sokan ismerhetnek, mint sofőrt a Tehagból, Szákomból, vagy a Volán különböző járatairól. Az is előfordulhat, hogy én költöttem, mivel 1990 óta vagyok vállalkozó. Ha így sem rémlik: én árulok halat karácsonykor. De ha mégsem, hát én írok igaz történeteket a Facebookon mérsékelt tehetséggel, még mérsékelttel sikerrel. **Hogy miért? Mert vannak történeteim és korosodva félek, hogy elvesznek. Szeretném megmutatni azt a már lassan eltűnő világot, melynek egyik utolsó tanúi közé tartozom. Emléket állítani a kizárólag általam igaznak tudott történeteken keresztül, már nagyrészt elfeledett embereknek vagy kortársaimnak. Szeretném felidézni azt a hangulatot, ami elődeim meséiből, vagy személyes élményeimből eszembe jut. Remélem, sikerül.**

IVÁNCSAI BÚCSÚ

– Józsi! Gyere segítsd a csirkéket levágni! – kiabál, egy alacsony, kerek arcú, apró szemű, erősen ötvenes asszony.

– Mindjárt megyek! – válaszol egy vastag férfi hang, a nyári konyhából. Majd hamarosan kilép az ajtó elé, a hang tu-

lajdonosa. Magas, vékony, hatvanas évei közepén járó, balkáni típusú ember, Rácz nagyapám.

Aki a segítséget kérte, nagymamám, Debreceni Rozália. A gyakorlott kezek hamar végeznek a kiszemelt áldozatokkal, és már kopasztják is a rántani való baromfit. A tyúk már kora reggel a fazékba került.

Sietni kell, jönnek a gyerekek családostól. Búcsú van, ilyenkor mindenki hazajön, tele lesz a falu közeli s távoli rokonokkal. A focipálya mögötti utca utolsó előtti, gangos háza is megtelik étellel. Jön Józsi Pestről, Erikával és két gyerekkel. Laciék Battáról, szintén négyen. Rózsáék Szabolcsról, Gyöngyivel, de már itt is útban van a következő kis unoka. Mária az idősebbik lány, vele kapcsolatban van egy kis bizonytalanság, Ő pont válik. Ha jön is, akkor is gyerekek nélkül. Gyula, a legkisebb gyerek, még otthon lakik. Viszont van menyasszonya, aki egy nagyon vagány csaj. Motorral jár, hosszú haja mindig lobog a szélben.

Akik vonattal jönnek, azok tíz körül befutnak. Így is van, lassan mindenki előkerül. Rózsáék utoljára, kocsival. Mi gyerekek nagyon örülünk egymásnak. Főleg hárman, kik egyidősek vagyunk, Gyöngyi, Gábor, meg én, Erika unokatestvérem, már komoly lány, Kati húgom pedig még kicsi. A Szabó gyerekek, Józsi és Nándi sajnos nem jönnek.

Mi hárman mindjárt találunk elfoglaltságot, játszunk, van elég hely. Utca, udvar, ház, teljesen mindegy. Rohangálunk, és izgatottan várjuk, hogy kimenjünk a búcsúba.

Előbb ebédelünk. Nekünk gyerekeknek külön terítenek, az udvaron. Húsleves, rántott csirke, és az elmaradhatatlan mamaféle zserbó. A felnőttek mást is kapnak. Előkerül papa otelló bora, ami olyan sűrű, hogy megfogja a poharat is. No meg a nem csak előlünk rejtegetett pálinka.

Emelkedik a hangulat, de végre elindulunk a vursliba. Mindenféle ismerőssel, meg távoli rokonnal találkozunk. Én egyiket sem ismerem, de szüleink mindenkinek örülnek. Végre! Kapok mindenféle kincset, csákót, kardot, simlabdát. Oda vagyok a boldogságtól!

A délután hamar elmegy. Jóska bátyám és apám már többször a pohár fenekére néztek. Így anyukám és Erika, bátyám

felesége úgy dönt, indulunk! Elkészönünk, és a kincsekkel megpakolva kimegyünk a presszó előtti buszmegállóba. Rossz választás! Apám gyerekkori cimborái is itt vannak a presszóban. Már nem szomjasak, de bemennek. Anyu apuval pöröl, Erika meg Józsi bátyámmal.

Azért meg lesz az eredménye. Előkerül a két pernahajder, de nem egyedül. Jön apu Misi nevű haverja, aki elfekszik az időközben beálló busz előtt. Így próbálva bennünket maradásra bírni. Nagy nehezen sikerül egy féldecivel elcsalogatni a busz elöl, végre hazamegyünk! Elfáradtunk, beajulunk az ágyba. Szép nap volt!

A hetvenes évek közepétől már ellaposodott a búcsú, miután már mindenki kocsival jött.

UTAZÁS

Őszi szántás párás leheletét fújdogálja, a gyenge szeptemberi szél. Keskeny járdán gyalogolunk a vasútállomásra. Anyu, apu, ki a karján hozza az akkor még egy szem húgomat, Katit, és én.

Utazunk! Nagy élmény. Iváncsára megyünk, apu szüleihez. Ott ma búcsú van. Sokan leszünk, de ez még odébb lesz. Vicces látvány a reggeli napsütésben, velünk együtt ballagó nénik és bácsik egyik másikának párától nem látszó lába.

Ritkán járunk a vasútállomáson, utoljára nyár elején voltunk itt. Akkor szüleim kihoztak, mert nagy esemény volt. Itt volt Lenin páncélvonata. Igaz, csak kívülről láttam, de ez is nagyon tetszett. Ágyúk, puskák, mindenféle fegyverek lógtak ki a zöldes szürke vonat kerek tornyaiból. Egyenruhába öltözött katonák álldogáltak a vonat körül.

A vonat elment, a nyár is véget ért. Eljött szeptember közepe, az iváncsai búcsú ideje. Így most fel is szállunk a vonatra. Míg apu elmegy jegyet venni, mi Katival az utasellátó bódében kapunk egy-egy forintos csokit. Vigyáznunk kell, mert szép ruhában vagyunk. De a vigyázás nagyon nehezen megy, hiszen a csoki is, és a padok is veszélyesek a tiszta ruhára.

Míg várunk, arról beszélgetünk, vajon milyen mozdony jön. Gőzös, vagy modern dízel? Időközben jó sokan összejöttek,

akkor még keveseknek volt autója. Jön a vonat! Csühös! Én örülök. A gőzös szebben füstöl, jó a hangja. Igaz kicsit büdös. Fel-szállunk, rengetegen vannak.

Kívül-belül száll a füst. Kívül a mozdony, belül az utasok fűjják. Cigizik a sok furcsa, hangos ember. Találunk helyet, az ablak mellé ülök. Persze az ablakhoz sem nyúlhatok, a tiszta ruha miatt. Elindulunk, lassan, nehézkesen mozdul a nagy masi-na. Távolodunk az akkor frissen született várostól.

Nézelődök. Minden nagyon érdekes. A Finomító állomás után egy tanyánál katonasírok, ezt apám meséli. Ercsi, ahol sok fekete bőrű ember száll fel. Látszik rajtuk, hogy már rég nem vigyáznak a ruhájuk-ra. Koszos is, büdös is, mint a mozdony. És majdnem olyan hangosak.

Beérünk a Csárdavölgybe, ahol szintén egy tanyánál gólyafészkek van. A gólyák már rég elmentek, de én azért megcsodálom a hatalmas fészket, amilyent felénk nem látni. Elérjük a görög falu határában magasodó két betonpillért, ami a régi kisvasút (pánvádi) maradványa. Apu szól, hogy készülődjünk. Szüleim összeszedik a csomagokat meg minket. Közben begördülünk Iváncsára.

Nagyon sokan leszállnak. Sok felnőt, sok gyerek, mindenki ünneplőben. Sorban állunk a busznál, ami szintén érdekes, mert létra van a hátulján. Mi még felférünk, de van aki lemarad, így gyalog indul el. Az előbb Ercsiben felszálló hangos csapat is. A többiekért visszajön a busz.

Mi megyünk. Nem látok semmit, de egyszer csak megáll a busz, megragad apám, és már lent is vagyok. A látvány mi elem tárul, feledtetí az utazás élményeit. Itt a búcsú! A sátrak és körhinták sokasága a mai napra elvonja a figyelmemet.

RÁCZOK BETELEPÜLÉSÉRŐL

Na, eljutottam ideig. „Közkívánatra” belekezek. Mint minden rendes embernek, nekem is két nagyapám és két nagyanyám volt. Eddig méltatlanul mellőztem apukám szüleit, kiknek sok minden más mellett a nevemet is köszönhetem. Egyben bajban is vagyok, mert Rácz nagyszüleimmel nem voltam napi kapcsolatban. Nem laktak messze, Iváncsán. Bajban vagyok amiatt is, mivel eddig minden alkalommal az általam ismert teljes igazságot írtam meg. Amiről viszont ma szeretnék mesélni, arról

az igazságot két mondatban le tudom írni.

Rácz papám dédnagyapja tutajos, fa-úsztatóként került Iváncsa környékére a Felvidékről. – Hát egy mondatban sikerült! Mentségemre felhoznám, hogy idetelepült őszám kb. Petőfi Sándorral egy időben születetett. Így a történet, ami most kikerekedik, egyrészt feltételezés, másrészt fikció.

A faúsztatók őshazája, Felvidék északi megyéihez, ezen belül is, főleg Árva vármegyéhez köthető, ahol ez a foglalkozás apáról fiúra szált. A gyereket már 8 éves korában magával vitte apja, kisebb utakra. Tizenkét évesen a fiú már önállóan dolgozott. Fát és minden egyéb árucikket szállítottak, Árváról Vágon és a Dunán le a Duna-deltáig. Lefelé az utat egy hónap alatt tették meg, de felfelé, gyalog, általában 5-6 hónapig tartott. A rossz nyelvek szerint azért, mert a tutajosnak minden faluban volt babája.

Igen, eddig minden rendben volna, ha engem mondjuk Tóthnak hívnának. De nem, Rácz a nevem, ami a XVIII. századig azt jelentette, hogy szerb. Szóval az én szépszülemnek valahogy fel kellett keverednie, egészen Árvába, ami az egykori ország legészakibb megyéje volt. Ez úgy eshetett meg, hogy szépszülemnek tetszett a tutajosok életvitele, amivel akkor ismerkedhetett meg, mikor azok épp hazafelé tartottak.

Szerb lévén a nyelvi akadály a tutajosokkal, kik szlovákok (tótok) voltak, nem igen volt, hát csatlakozott. Kitanulta a szakmát és tutajozott. Hogy hány generáción keresztül, ki tudja?

Egyszer aztán úgy esett, hogy Ercsiben, a Tótlíkban megpihentek. Ez a helynév pont a tutajosokról kapta nevét, ahol a tót tutajosok pihenés céljából a Duna partján, löszpartba lyukakat ástak, ahol esőtől és szélről védve tudtak megpihenni. Szóval itt az én szépapámnak megakadt a szeme egy szép leányon, és itt maradt. Ercsi és Iváncsa légvonalban kb. 10 kilométerre fekszik egymástól, három óra gyalogút. Átsétáltak Iváncsára, ahol nagyszüleim az egész XX. századot végigélték. Mindez történt, minden leszármazottjuk szerencséjére!

CSAK ÚGY

- Ráérsz fiam szerdán?
- Persze, hogy ráérek! Nyár van.
- Gyere be! Feltépjük a babot.
- Jövök.

Augusztus eleje van. A kukorica már ki-hányta címerét, a közé vetett bab is meg-

szárad lassan. Fel kell szedni, mert meg-ázik és kipörög a szem. Nem a kedvenc munkám. Nagy a meleg, a kukorica levele éles, összevagdal. A virágpor, meg minden egyéb a fejemre hullik, viszketek tőle. De ezt is meg kell csinálni.

Réggel betekerek a faluba, papához. Onnan gyalog megyünk ki a szőlőbe. Végig beszélgetünk. Van hogy Laci bátyám is velünk jön, de ma csak ketten vagyunk. A Kisgyormán felfelé alig bírom a lépést tartani majd' 80 éves nagyapámmal. Pedig Ő hozza a karkosarat is, benne víz, bor meg a lazsnak.

Kiérünk, a föld most Botond utcai végére. A kukoricát mindig a szőlő mögé vetik, 16-18 sort. Felkötjük a lazsnakot és beállunk. Két sort viszünk egyszerre, hol jobbra, hol balra hajolunk le. Kitépjük a babot, és belerakjuk a sarkainál összefogott vázsonba. Mikor megtelik, kiballagunk a sor végére, kiöntjük, majd visszamegyünk oda ahol abbahagytuk.

Elég gyorsan haladunk. Az ilyen munkával jobb gyorsan végezni, végzünk is. Olyan dél lehet. A kukorica közepén, hogy azt senki idegen ne lássa, ki van hagyva egy jó darab négyzet alakú rész. Ez a veteményes. Krumpli, hagyma, zöldség, sárgarépa van belevetve. A legfontosabb vetemény a sárgadinnye. Nem ám olyan mostani egyforma, ízetlen. Itt van mindenféle színű, formájú, és méretű dinnye. Ide hordtuk ki a babot is. Sok lett, ilyenkor egy ponyvára terítjük ki, had süsse a nap.

Mikor ezzel is végzünk, papa előveszi régi kopott bicskáját, és kérdezi.

- Na fiam, melyiket kóstoljuk meg?
- A cukordinnyét!

A cukordinnye kicsit zöld, sima bőrű, kicsit szerencsétlen, de isteni finom. Felfágja, kiszedi a magokat, és megesszük. Aztán megesszünk még vagy ötöt. Sárgát, girizdest, meg nagyot. Egyik finomabb a másikkal. Papa minden gyümölcsöt nagyon szeret.

Mikor tele vagyunk, összeszedi az üres üvegeket meg a lazsnakokat. Szed néhány dinnyét.

- Gyere kisfiam, menjünk.

Elindulunk, végigmegyünk a szőlőn, eszünk még néhány majdnem érett ringlót. Leballagunk a ma István király útjának nevezett szekér úton, és le a Kisgyormán.

Papa elégedett az elvégzett munkával. Én meg gazdagabb vagyok egy örök emlékekkel, és az édes dinnye sosem felejthető ízével.

Történetünk története

Historia Domus – Perjés Béla plébános feljegyzései (folyt.)

1956. (folytatás)

MÁJUS 25. PÉNTEK

A hálás vagy hátatlan utókor kedvéért jó rögzíteni egy kicsit a javadalmazásomat is. Ez elméletben a következő volna:

12q búza –	400.- frt –	4.800.- frt
60q fa –	60.- frt –	3.600.- frt
kántor ellátása (lakás, fűtés, világítás, koszt) havi 600.-		7.200.- frt
kántornak segély		1.200.- frt
pusztai utiköltség évi 100 kiszállás, hittan, misézés, elsőáldozók oktatása, stb + kerékpár karbantartása –		1.000.- frt
plébániai hivatal világítása, fűtése (csak a hívott vendégeknek) –		1.000.- frt
összesen		18.800.- frt

Valójában kézhez kapok:		
plébánosi járandóság	2.400.- frt	
fűtés címén (kántori is!)	1.800.- frt	
puszta ellátása	1.500.- frt	
villany (számla szerint kb)	1.200.- frt	
representatív költség	1.000.- frt	
kántor ellátás	1.020.- frt	
összesen	8.920.- frt	

Ezek szerint közel évente 10.000.- frt adományozok Egyházközösségemnek. A kántor kukoricaföldje csak egy éve jár, de az is jobb ha nem volna, mert 2 hold helyett 1 1/2 holdat „mértek” a mérnök urak. Jobb volna, ha nem volna. Ez ragyogó battai jövedelem.

MÁJUS 27.

Elsőáldozás napja. 32 elsőáldozó. De minden írásnál szebben beszélnek a fényképek. – Gyermekeim, szeretet reggeli, közel 200 áldozó. Ilyenkor mindig felmelegszenek egy kicsit a szívek. Soknak igaz, hogy nem tetszik, hogy szülőknél kell vezetni a gyermeküket az elsőáldozáshoz, persze nem azoknak akik becsületes tisztaságban katolikus életet élnek.

Elismerem van könny és tragédia is. Ezeket sajnálom, de annál szebben tündöklök a katolikus családok szentsége, mikor az édesapa édesanyja vezetik kézenfogva kicsinyüket az Úr házába. Ezt a boldogságot elvenni senkinek sincsen joga azok kedvéért akik bűnös módon, vagy esetleg szerencsétlenül elhibázták életüket.

JÚNIUS 3. VASÁRNAP

Ma tartottuk a körmenetet a szokásos létszámban. Szépen felsöpört, feldiszipert utcán. Idén nem volt semmi zűr a körmenet körül. A „genfi szellem” eredménye? Én inkább az isteni gondviselésben hiszek. Az kevésbé absztrakt, mint az előbbi és nem annyira logikátlanul misztikus.

A tanácselnök Lenkey Bertalan, mikor a pusztáról jöttem éppen a szépen feldiszipert utcán, ezt mondotta: Plébános úr, nagyon jó „alattvalói” vannak. – Pedig ha tudná az ártatlan, hogy azonkívül, hogy szokásos módon a templomban kihirdettem a körmenetet és az útvonalat – senkit sem aktivizáltam és senki sem aktivizált senkit – talán csodálkozna. Az persze magas, hogy a tradíció nagy erő, de még ennél is nagyobb erő a hit.

JÚNIUS 5. KEDD

Szászalmi István templomatya és Szászalmi Gyula képviselőtestületi tag és csekélységem lekaszáltuk a temető fűvét. Eddig jó híveim legelőnek használták és ők kaszálgatták. A gázt és a liceumot azonban egyiknek sem jutott eszébe kiirtani. Rettenetesen néz ki a temető. Bekeríteni: nem anyag, sem pénz. Talán ősszel megpróbálom rendbetenni. A hullaház is borzalmasan néz ki. Azzal is kell valamit csinálni, ha egy kis forint lesz rá.

Úgy vagyunk a temetővel is, mint ahogy az iskolákkal voltunk. Kis egyházközösségnek csak teher, gond. Nagy egyházközösségnek nincs egyházi temetőjük, nem volt iskolájuk és vidáman éltek a 3%-os egyházi adóból. Mi 30%-os egyházi és iskolai adóval majd megfulladunk a gondoktól, de senkinek se jutott eszébe, hogy gondoljanak a kis egyházközösségekre. Hát igen: valami baj nálunk is van a szociális gondoskodással!

JÚNIUS 24.

A főpásztori bírálathoz nincs sok hozzáfűzni valóm. Az eddigi bérmálásaim közül a legkedvesebb volt. Persze nem minden a külsőség. De jó volna, ha a mutatós battai külső szép kegyelmi életet tartalmazna! A battaiakat szépen fel lehet sorakoztatni, szépek, kedvesek, beszédesek, gyerekek szimpatikusak (jó része) – ezért is mondta Püspök atya, hogy nagyon intelligens gyerekek. (Csepel – Budafok – Batta ?)

Ez enyhén szólva túlzás, de a lényeg, hogy

ragyogó volt a bérmálás, rengeteg áldozó, szépen ment a szetmise: ügyes volt szabad téren, de szűkebb helyre összeszorulva. Itt is szépen ment az ének, ima. Püspök atya rendkívül jó hangulatban volt (ötször beszélt) – kedves nap volt – ünnep a sok szürke között.

JÚNIUS 28.

Hittan beiratkozások. Belkerületi iskola: 159 (ebből 16 gör. kel.) Zoltán pusztá 19 beírt. Hivatalos statisztika. 74% – Ha katolikus statisztikát veszek: 80-85%

JÚLIUS 1.

Templombúcsuk napja. Szónok: P. Horváth Ferenc. Szépen beszélt, kár, hogy nagyon hosszú volt a beszéd. Nagy melegben nem bírják a hívek.

JÚLIUS 29.

A templomban egyik iskolából kikerült lány Annamária enyhén szólva túl divatos ruhában jelent meg a templom előtt. Figyelmeztettem, hogy ilyen ruhában ne jöjjön a templomba, mert a templom nem strandfürdő. A templomban pedig név nélkül megemlítettem az esetet és hivatkoztam a D.S. idevágó paragrafusaira. Kértem a híveket, hogy a templom szentségére, méltóságára legyünk tekintettel öltözködésünkben is.

A „felháborodott apa” aki persze azt sem tudta, hogy mit mondtam, mert hiszen nem volt templomban, feljelentett a Püspökségen, azzal fenyegetőzve, hogy ha a Püspökségtől nem kap elégtételt, akkor más úton szerzi meg azt. Persze ennek politikai ízű éle nem hatott üdítőleg idegeimre – de az aztán felháborított, hogy a szomszédos „paptestvér” Klimsa Artúr állítása szerint: egy idős pap – ugyanis csak ő van nagyon jóban a családdal; szerinte a legkedvesebb battai család – azt mondotta, hogy „ezt a ruhát bátran ő is felvehetné.

Hát ez igaz! Egy szivarral a szájában, pipaszár lábbaival. Az esperes az ügyet kivizsgálta, igazoló jelentésének megfelelek ezzel az ügy véget ért.

AUGUSZTUS 7.

Már a templom előtt csinálják a járdát. A községfejlesztési alapot erre fordították. Jó volna, ha rendesen csinálnák – de hát !!! – Talán mire valaki a sorokat olvassa már emléke

sem lesz – olyan pocsek munka. De legalább nem fenékgig sár a falu főbejáratának egyik oldala.

AUGUSZTUS 15.

Nagytétényben mondtam este a búcsúi beszédet.

AUGUSZTUS 20.

Székesfehérváron a Szent István bazilikában mondtam a tradicionális Szent István napi szentpesezédet. Nem gondoltam, homikor kis diák koromban hallgattam a beszédeket itt és ájtatosan csókolgattam a fejereklét, hogy valaha én fogom dicsőíteni a Szent királyt ugyanott.

AUGUSZTUS 26.

Szentségimádási napunk. A szokásos kezek között történt, szomszédos egyházközségek híveinek nagyszámú részvételével. A nagymisét K. György mondta.

OKTÓBER 3.

Megrendeltem B. Ernő plébános úr sírkövét. 2.600.- frt. lesz az ára. Kő kerület, betétes, fa corpussal – és kőkereszt. Hosszú és nehéz út – egy ilyen síremlékig.

OKTÓBER 23. KEDD

Pestről tüntetések híre érkezik már napok óta. Este 8 órakor beszél Gerő Ernő miniszterelnök. Egy bizonyos: nem politikai beszéd volt. Csak olaj a tűzre. Majd holnap meglátjuk, hogy olyan nagyok-e a hullámok, mint a hír járja, mert Pestre szeretnék utazni.

OKTÓBER 24. SZERDA

Reggel kinyitottam a rádiót, hogy az időjelzést és híreket meghallgassam. A rádió süket, illetve lövések, kiabálások zaja hallik keresztül, aztán valami rettenetes ósdi gramofon muzsika. Majd a kormány a nem is tudom minek nevezzem „elemeket” felszólítja amnesztiával biztatva d.u. 2-4-6-ig fegyverletételre. – Majd a kormány felkérésére szovjet csapatok is beleavatkoznak a küzdelembe. Az előbbi pontok azért voltak, mert a jelzők így változtak: csőcselék – orvlövészek – tüntetők – forradalmárok – drága fiuk.

OKTÓBER 25. CSÜTÖRTÖK

A tüntetés forradalmi? ellenforradalmi? és állandó jellegűvé vált. Vér – halottak!

OKTÓBER 26-27. PÉNTEK-SZOMBAT

Állandóan folynak a harcok. A katonáktól vett hírek borzalmasak. Budapest jó része romokban, különösen a VIII-IX. kerület.

OKTÓBER 28. VASÁRNAP

Krisztus király ünnepe. A szentmisék, litániák rendszeresen folytak. A mai napon is tele a templom. Franciskán is miséztem, itthon is kétszer. Pedig körülöttünk is zeng a világ. Tegnap volt Dubez Laci és Julcsi esküvője. A Dula tulsó oldalán, az országúton és fölöttünk lövések, ágyudörgés, robbanások. Délután a kormány kiadta a tüzet szüntess parancsot. Alakulóban az új kormány Nagy Imrével az élén. A Kossuth adó imígyen gyakorolt „önkritikát: „hazudtunk éjjel, hazudtunk nappal, hazudtunk minden hullámhosszon”. Ők tudják?!

OKTÓBER 29-30. HÉTFŐ-KEDD

Megalakult az új kormány. Olyan koalíciós féle. Ismeretlen nevekkel – de úgy látjuk ezzel sincs megelégedve a felkelő sereg. Itt helyben a meglevő Tanács mellé a Tanácsházán megalakult a Nemzeti Bizottmány – különösebb mozgolódást nem észleltem. – A falu úgy látszik, hogy a borban keresi, hogy hol is az igazság. Rengeteg részeg, felelőtlen ordító, gyűlölködő ember. A templomban óvtam a hívőket a felelőtlen és kereszténytelen viselkedéstől.

NOVEMBER 1. CSÜTÖRTÖK

Mindenszentek ünnepe. Este megáldottam a templom előtt felállított síremléket. A felkelésült ifjuság nevében Szegedi Miska kért engedélyt, hogy elszavalhassa a a” Talpra magyart”.

NOVEMBER 2.

Halottak napja. A temetőben járva láttam az orosz síremléket. – A halottak nem bántanak senkit – én mindig csak az élő emberek-től félek.

NOVEMBER 3.

Este beszélt Mindszenty József biztos. A forróvérűeknek kevés, másoknak mérsékelt, kicsit talán el is hibázott, másoknak pedig ellenforradalmi, reakciós beszéd. Ravasz és Ordas nyilatkozata sokkal erősebb, támadóbb volt.

NOVEMBER 4.

A szovjet csapatok másodszor – és pedig döntően avatkoztak bele a harcokba, hajnalban megtámadva Budapestet és a nagyobb városokat, stratégiaailag fontosabb góccokat. – Megalakult a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány – s nyilatkozata szerint felkérésükre verték le az orosz csapatok az ellenforradalmat. –

NOVEMBER 10.

Még állandó harcok, tüntetések (asszonyok néma tüntetése stb.). Szinte megbénult az élet. Közlekedés, tüzelő ellátás, életmiser ninc. Bizony elég nehéz elképzelni a kibontakozást. Mi fog ezután következni? Retorzió – békés együttélés? Rákosi – Gerő – Nagy Imre – után milyen irányt vesz a Kádár kormány?

DECEMBER 6. CSÜTÖRTÖK

Ma kezdtem volna a lelkigyakorlatot Székesfehérvár – vasútvídeki plébánián. A közbejött technikai akadályok miatt azonban közös megegyezéssel elmaradt.

Ugyanúgy a Százhalombattai lelkigyakorlat tartása V. Gyula plébános esetén.

DECEMBER 13. CSÜTÖRTÖK

Ma kezdtem meg a lelkigyakorlatot. Amire nem számítottam: nem volt kevesebb közönsége, mintha idegen szónok tartotta volna. Igaz, éreztem, hogy nekem is kedvem volt hozzá és így hála Istennek igen szépen ment. Meghitt, kedves lelkigyakorlat volt.

DECEMBER 14. HÉTFŐ

Nagy huzavona az éjfél szentmise miatt. Legelőször a kimenési tilalom (6 órától) erre is vonatkozott. Az utolsó szinte pillanatokban engedélyezték. Egyes pesti plébániákban, ahol a zűrzavaros viszonyok miatt nem éjféltor tartották a szentmisét, zavargások is voltak és állítólag felelőtlen emberek az éjfél szentmisére beharangoztak. A karácsony kettős ünnep lett.

DECEMBER 31. SZILVESZTER ESTE

Év végi hálaadás. Végig tekintve az évet azt hiszem megállapíthatjuk, hogy ilyen rendkívüli év ritkán adódik egy nemzet életében. Földrengés, árvíz, forradalom, ellenforradalom. – Idegzetileg, lelkileg kellemetesen megvisetek az emberek. Magam is érzem, hogy ez már kicsit sok. Hát igen: ezt hívják boldogságnak, földi paradicsomnak, életcélnek. Amióta világszerte program lett a félelem nélküli élet – azóta egyre inkább rettegés az élet. Volt miért hálát adni, hogy ennyi viszontagság, veszedelem között is megéltünk. Mit rejteget ez magában? Ez minden Szilveszter estének sablonos, de nagyon fontos kérdése. Nem sok jót várunk tőle. Isten kezében a jövő és jó, hogy előttünk ismeretlen.. Deo gratias!

A megjelentetéshez köszönjük a százhalombattai Római Katolikus Plébánia együttműködését és segítségét.
(A szerk.)

Az ortodox kereszténység

Tatár, török környezet, ellenreformáció IV. rész (folytatás)

AZ ISZLÁM ÉS AZ ELLENREFORMÁCIÓ KÖZÖTT

Konstantinápoly elestével az Orthodox Egyház nagy része – hosszú évszázadokra – török uralom alá került.

A törökök uralmuk kezdetén a keresztény alattvalókat bizonyos nagylelkűséggel kezelték. Az iszlám a Bibliát is szent könyvnek tekinti, Jézust pedig prófétának. Szemük-

Szcholariosz szerzetest – korának legnagyobb teológusát –, foglalja el a patriarchai trónt.

Gennádiosz patriarcha személye (1453-1456 és 1458, majd 1463) garanciát jelentett, hogy Konstantinápoly végleg elutasítja a firenzei uniót. A patriarchát maga a szultán iktatta be hivatalába, ahogyan korábban a bizánci császárok tették.

A török társadalmi rendszerben a keresztények is helyet kaptak, ez azonban

tilos volt térítő munkát végezni. A térítők és megtértek halállal lakoltak.

Az adózás fej-adó és véradó volt. Az első (törökül: harácsot) a keresztények azért fizették, hogy joguk legyen viselni a fejüket. A második esetében bizonyos rendszer szerint elvették a keresztények fiúgyermekait, mohamedánoknak, törököknek – janicsároknak – nevelték őket. Mindez nem jelentett olyan üldözést, mely ellen a keresztények vállalták volna a vértanúságot, csak állandó demoralizáló hatása volt.

A mohamedánoknak nem volt különbség vallás és politika között. A kereszténységet nem csak önálló vallásnak, önálló politikai egységnek is tekintették. Így lett az Orthodox Egyház a török birodalomban nemcsak vallási, hanem társadalmi-politikai szervezet is. A patriarcha pedig nemcsak vallási, hanem politikai-nemzeti vezető is – „ethnarcha” és „milletbasi”. Ez a rendszer megkönnyítette az Egyház számára a nemzetfenntartás munkáját a török hódoltság évszázadaiban.

A patriarchának hivatalba lépése előtt engedélyező okmányt – „berato” – kellett kérnie a szultántól, amiért jelentős összeget fizetett.

A törökök rájöttek, előnyös számukra, ha minél gyakrabban váltogatják a patriarchákat. A jelöltek versengése nem kedvezett a Konstantinápolyi Patriarchátus erkölcsi tekintélyének.

A törökök a patriarchát a birodalmon belül élő valamennyi keresztény hívő fejének tekintették. Ez alól nem volt kivétel az Alexandriai, Antióchiai és Jeruzsálemi Patriarchátus sem, bár önállóságuk elvileg fennmaradt. A szintén török uralom alá került bulgár, szerb, román Egyházak is elvesztették egykori önállóságukat. Teljesen a Konstantinápolyi Patriarchátus joghatása alá kerültek.

Az Egyháznak nem volt módja alkotóan továbbfejleszteni a bizánci keresztény kultúrát. Két ellentétes tendencia figyelhető meg. Egyfelől rendkívül szigorú konzervativizmus, másfelől kritikátlan elnyugatiasodás. Okai: mivel nem tudta továbbfejleszteni, igyekezett minél jobban konzerválni. Másrészt mivel nem volt lehetőség az orthodox teológia kibontakoztatására,

Konstantinápoly (Nürnbergi Krónika, 1493)

Forrás: Wikipédia

ben a keresztény vallás tökéletlen ugyan, de mégsem teljesen hamis. Megengedték vallásuk gyakorlását, abban a reményben, hogy majd békésen beleolvadnak a „tökéletesebb” iszlámába.

Amikor II. Mohamed szultán elfoglalta Konstantinápolyt, felszólította Gennádiosz

csak egy garantált alsóbbrendűség volt. Az iszlám uralma alatt másodrendű vallásnak számított, követői másodrendű állampolgárok voltak. Súlyos adókat fizettek, megkülönböztető ruházatot viseltek. Nem szolgálhattak a hadseregben, mohamedán nőkkel nem házasodhattak. Az Egyháznak

kénytelen volt nyugati – katolikus, protesztáns – teológiákon tanulni, ami nem maradt hatás nélkül.

A reformáció hullámai megtörték az Orthodoxia határánál, hiszen problematikája fel sem merült. De az ellenreformáció komoly zavarokat, uniós válságokat idézett elő az Orthodox Egyház jelentős részében.

A Földközi-tenger keleti partvidékén ferencesek és jezsuiták térítettek az orthodoxok között.

A lengyelek által elfoglalt Ukrajnában és a Habsburg-birodalomban a római unió propagátorai az orthodox egyházi vezetőket ígéretekkel, megvesztegetéssel, a népet nyílt erőszakkal próbálták rábírní a Rómával való unió aláírására.

Konstantinápoly diplomáciai cselszövések színtere lett. Mind a katolikus, mind a protestáns hatalmak követői befolyásuk alá igyekeztek vonni a Patriarchátust.

A XVII–XIX. század között az Orthodoxiának kétfrontos harcot kellett folytatnia az iszlám és az ellenreformáció ellen.

Kyrylosz Lukarisz konstantinápolyi patriarcha fiatalon részt vett, a Konstantinápolyi Patriarchátus képviselőjeként az 1596-os breszt-litovszki uniós zsinaton. Negatív tapasztalata miatt később – patriarchaként – minden erejével szembe szegült a római befolyásnak.

A hitviták alatt protestáns teológiai hatás alá került. Tragikus sorsa végül azzal pecsételődött meg, hogy janicsárok megfojtották. Holttestét a Boszporuszba dobták.

1638-1691 között az Orthodox Egyház elhatárolódott Kyrylosz kálvinista nézetétől. Hat helyi zsinat is elítélte hitvallását. Később viszont Mogila Péter kijevi metropolita, majd II. Doszitheosz jeruzsálemi patriarcha adott ki egy-egy orthodox hitvallást, melyek római katolikus kézikönyvek alapulvételével készültek. Mogila Péter hitvallását a jasi zsinat 1642-ben csak javított formában volt hajandó elismerni. Doszitheosz patriarcha hitvallását 1672-ben a jeruzsálemi zsinat erősítette meg.

A Földközi-tenger keleti partján voltak olyan helyek, ahol az orthodoxok és a katolikusok testvéri egyetértésben éltek.

Azonban 1724-ben római misszionáriusok szakadást idéztek elő az Antióchiai Patriarchátusban. Az elszakadt féllel elfogadtatták a pápai főhatóságot – a római uniót.

*

1755-ben Róma-ellenes hangulat alakult ki. A keleti patriarchátusok érvénytelennek nyilvánították a katolikus keresz-

telést. Megkövetelték az orthodox hitre áttérő katolikusok újrakeresztelését.

Hasonló intézkedéseket hozott 1441-1667 között az Orosz Orthodox Egyház is, mely a lengyel hódítások, az ukrajnai unió idején szintén újrakeresztelte a rómairol az orthodox hitre áttérőket.

A korábbi isztychaszta zsinatok és a XVII-XVIII. századi helyi zsinatok is képesek voltak az ellenreformáció kihívásaira választ adni.

A török hódoltság hosszú évszázadában sokan elhagyták hitüket. Érdekből, kényszerűségből muzulmánok lettek.

Az Orthodox Egyház nem csak az igaz hit megőrzésén fáradozott, hanem ébren tartotta a török iga alatt sínylődő népek nemzeti érzését, öntudatát.

*

A XIX. század Törökország fokozatos gyengülésének, a balkáni orthodox népek felszabadulásának, egyházi életük újjáéledésének kora. Az öt évszázad török uralom alatt az Orthodoxia megőrizte őket az eltörökösödéstől, tömeges hitelagyástól.

Két külső hatás is segítette őket, Oroszország növekvő katonai, politikai ereje, s a francia forradalom keletre ható hullámai.

Először Montenegrónak sikerült kiharcolnia függetlenségét. Harckukat főpapjaik vezetése alatt vívták. 1799-ben vált függetlenné. Sokáig püspök-fejedelmek kormányozták őket. Legnevezetesebb Petar Petrovics Nyegos. Mindig az uralkodó unokaöccse volt a trónörökös. Világi dinasztia csak 1851-ben került hatalomra.

*

A szerbek először akkor kísérelték meg lerázni a török igtát, amikor az osztrákok 1688-ban felszabadították Belgrádot. A törökök megtorló hadjárata nyomán 1690-ben mintegy 40 000 szerb család kényszerült Magyarországra menekülni, Csernojevics Arzen pétyi érsek vezetése alatt.

Következő felkelésük 1804-ben történt Karagyorgyevics vezetésével. 1815-ben pedig Obrenovics állt a szabadságharc élére. Mindketten dinasztia is alapítottak.

*

1830-ban a törökök Milos Obrenovicsot ismerték el Szerbia fejedelmének. Az ország bizonyos fokú önkormányzathoz jutott, de adót kellett fizetnie a szultánnak. Továbbá meg kellett engednie a török haderő további ott tartózkodását.

A konstantinápolyi patriarcha 1832-ben biztosított autonómiát a Szerb Egyháznak. 1879-ben teljes fokú önállóságot – autokefalitást – kapott.

*

A szerbek felkelését 1821-ben a görög szabadságharc követte. A szabadságharc kitörésekor a törökök kivégezték V. Gergely konstantinápolyi patriarchát és mintegy 30 000 görögöt.

1829-ben az ország déli része felszabadult. A görögök – a nagyhatalmak nyomására – Ottó bajor herceget választották meg királynak. Ez német politikai orientációt és a nyugati típusú szinodális egyházi rendszert jelentett. 1833-ban – mert nem tudott normális viszonyt kialakítani a török fennhatóság alatt lévő Konstantinápolyi Patriarchátussal – kikiáltotta autokefalitását. A Patriarchátus ezt csak 1850-ben ismerte el.

*

A két román fejedelem – Havasalföld és Moldva – 1828-1829. évi orosz-török háború eredményeképpen kapott bizonyos fokú politikai önállóságot, majd 1859-ben Cuza Sándor perszonáluniójában Románia néven egyesült. Az új állam függetlenségét a törökök 1862-ben ismerték el. Cuza egyesítette a fejedelemségek Egyházait is. 1865-ben kikiáltotta annak önállóságát. Az autokefalitást a Konstantinápolyi Patriarchátus csak 1885-ben vette tudomásul.

*

A balkáni népek közül a bulgárok szabadultak fel legutoljára. Náluk az Egyház még a törökök idején lett önálló – 1870-ben. 1875-ben orosz segítséggel szabadultak fel.

*

A felszabadult balkáni népek értelmisége – mely a politikai vezetés birtokában jutott – nyugat-európai országokban szerzte műveltségét. Szerbia és Montenegró kivételével Nyugat-Európától kapott királyi dinasztia. Ezzel tágra nyitották kapukat a nyugati befolyás előtt. Így akarták megújítani politikai, gazdasági, kulturális, sőt egyházi életüket is.

Csak az I. világháború után kezdték újra felfedezni saját történelmi múltjukat, kulturális örökségüket. Akkor kezdte újra a maga méltó helyét elfoglalni a hagyományos értékeket megőrző Orthodox Egyház.

FORRÁS:

Az orthodox kereszténység – Bp. 1984. Szerkesztette: D.Dr. Feriz protoierej, esperes-adminisztrátor.

Szegedinác Anna

GALÉRIA

Százhalom

2021. ÁPRILIS

29 HÉTFŐ Augustza, Bertold	5 HÉTFŐ Vince, Iré, Teodóra	12 HÉTFŐ Gyula, Baldvin, Sába	19 HÉTFŐ Emma, Malvin, Zseraldina	26 HÉTFŐ Ervin, Klétusz
30 KEDD Zalán	6 KEDD Vilmos, Bíborka, Celesztin	13 KEDD Ida, Márton, Hermina	20 KEDD Tivadar, Tihamér, Töhötöm	27 KEDD Zita, Mariann, Anasztáz
31 SZERDA Árpád, Benjámín, Benő	7 SZERDA Herman, János	14 SZERDA Tibor	21 SZERDA Konrád, Zelmira, Anzelm	28 SZERDA Valéria, Péter
1 CSÜTÖRTÖK Hugó, Agád	8 CSÜTÖRTÖK Dénes, Valér, Valter	15 CSÜTÖRTÖK Anasztázia, Tas, Oktávia	22 CSÜTÖRTÖK Csilla, Noémi, Kájusz	29 CSÜTÖRTÖK Péter, Katalin, Roberta
2 PÉNTEK Áron, Ferenc	9 PÉNTEK Erhard, Ákos, Döme	16 PÉNTEK Csongor, Bernadett	23 PÉNTEK Béla, Adalbert	30 PÉNTEK Katalin, Kitti, Zsófia, Piusz
3 SZOMBAT Buda, Richárd, Hóvirág, Indira	10 SZOMBAT Zsolt, Ezékiel	17 SZOMBAT Rudolf, Izidóra	24 SZOMBAT György, Fidél, Debóra	1 SZOMBAT Munka ünn. Fülöp, Jakab, Zsaklin, József
4 VASÁRNAP Izidor	11 VASÁRNAP Szaniszló, Glória, Leó	18 VASÁRNAP Andrea, Ilma, Apolló, Aladár	25 VASÁRNAP Márk, Ányos	2 VASÁRNAP Zsigmond Atanáz Zoé